

4
2019

Parat

Medlemsblad for Parat, en arbeidstakerorganisasjon i YS

Tankesmien Agenda

16

Parat ønsker innvandrere med på laget

Skråblikk på arbeidsliv
Du påvirker dine kollegaer mer enn du tror.

8

Statsbudsjettet
Statsbudsjettet 2020 inneholder lite krutt, men det er flere endringer du må merke deg.

12

Operaens magiske hjelper
I snart 35 år har Lasse Evje vært sentral bakspiller i norsk teaterbransje.

32

Partipolitikk i Parat

Parat profilerer seg som partipolitisk uavhengig, og mange medlemmer oppgir at de velger Parat fremfor ulike LO-forbund, nettopp på grunn av denne uavhengigheten. Samtidig kan vi lese om sentrale tillitsvalgte og ansatte i Parat som både er partipolitisk aktive og som påtar seg verv i kommuner, fylker og på Stortinget.

Da det ble kjent at Parat-lederen er Høyre-mann og statssekretær i Arbeids- og sosialdepartementet, skapte det noen reaksjoner. Er det slik at Parat nå kan knyttes til Høyre og all politikk dagens regjering står for? Nei, det ser ikke helt slik ut når vi ser nærmere etter hvilken partitilhørighet mange av de andre tillitsvalgte eller ansatte i Parat har. Tillitsvalgt for Parat hos Gate Gourmet, Arvydas Dragonas, er Frp-er i Eidsvoll og kan i likhet med Einan knyttes til regjeringspartiene. Det blir verre med Sara Nustad Mauland som er Rødt-politiker i Stavanger og sitter i Parats sentrale likestillings- og mangfoldsutvalg. Eller hva med Sandra Borch som sitter på Stortinget for Senterpartiet. Parats mann på Tromsø-kontoret tilhører Sosialistisk venstreparti (Sv) og har valgt å bli fylkes-

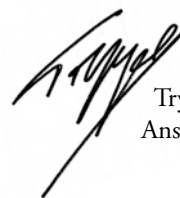
råd for utdanning i Troms og Finnmark. Mona Pedersen fra Arbeiderpartiet har valgt å bli ordfører i Karlsøy for andre gang. Alle disse tre siste tilhører, eller har tilhørt Parats kontor i Tromsø, mens de politisk spriker i alle retninger. Etter litt research har listen på aktive politikere i Parat blitt lang, og mye lenger enn hva som er ramset opp over. Oversikten over er heller ikke komplett når det gjelder bredden i partipolitisk tilhørighet.

Er det greit å være så aktive i politikken og samtidig tilhøre en partipolitisk uavhengig organisasjon? Tydeligvis, og kanskje denne voldsomme bredden i partitilhørighet er noe av styrken.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har forsket på politisk engasjement og funnet ut at det politiske engasjementet er særlig sterkt blant frivillige innenfor samfunnsrettede organisasjoner og arbeidslivsorganisasjoner. Om lag halvparten av de frivillige og 30 prosent av de ikke-frivillige har engasjert seg i politikk i løpet av det siste året. Dette er tall fra en spørreundersøkelse om deltakelse og frivillig arbeid og politisk

engasjement, utført av SSB våren 2019. De rød-grønne er i størst grad både frivillig og politisk aktive. Nesten tre av ti er engasjerte både frivillig og politisk. Disse tallene stemmer også med min uformelle statistikk i Parat. Selv om Einan er Høyre-mann og statssekretær, er det et stort antall som kan knyttes til Arbeiderpartiet. Jeg finner også representanter for MDG, Rødt, Sv og Sp, i tillegg til representanter fra KrF og FrP.

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor bekrefter SSB-undersøkelsen, i tillegg mener forskerne der at kontroll over eget liv har stor betydning for opplevd livskvalitet. Mye tyder på at folk som har frihet og innflytelse, er lykkeligere enn andre. Om medlemmene i Parat er lykkeligere enn andre på grunn av friheten til å selv velge partitilhørighet kan være riktig, men redaktøren har ikke forskningsmessig belegg for en slik påstand.

Trygve Bergsland
Ansvarlig redaktør

parat

Utgis av: Parat
- en arbeidstakerorganisasjon i YS

Parat,
Boks 9029 Grønland,
0133 OSLO

www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 21 01 36 00
Teleaks: 21 01 38 00
E-post: post@parat.com

ISSN 1504-4297
ISSN 1894-8391 (online)

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Unn Kristin Olsen
Mobil: 412 35 877
E-post: unn.kristin.olsen@parat.com

Forsidefoto: Gorm K. Gaare
Avbildet: Gabi-Marie Echtem

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 18.11.2019
Materiellfrist neste nummer: 7.2.2020

Fagpressen

Layout:
Storybold
www.storybold.no

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

**PRESSENS
FAGLIGE UTVALG**

**Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.**

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

- 2 Redaktøren har ordet
- 4 Småstoff
- 8 Et skråblikk på norsk ledelse
- 12 Statsbudsjett uten krutt
- 16 Parats Agenda-prosjekt
- 20 Aktive Parat
- 23 Internasjonalt arbeid
- 24 NAV-skandalen

- 26 Pensjonsseier
- 27 Parat UNG
- 28 Kurskalender
- 32 Operaen: Kunsthjelpen
- 36 Parat informerer
- 38 Spørsmål og svar
- 40 Kryssord og hjernetrim
- 42 Parats leder

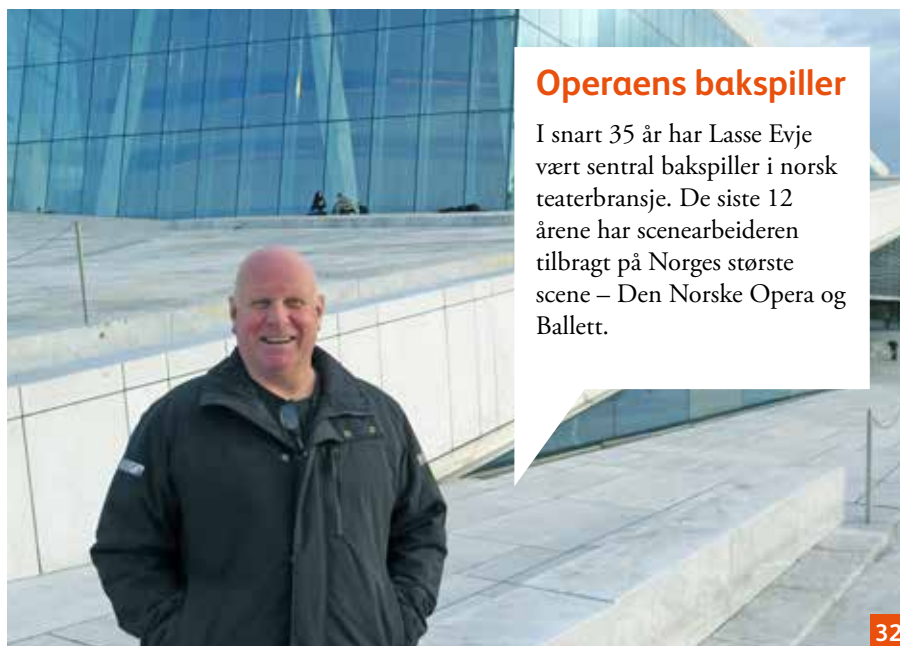

Ønsker flere innvandrere med på laget

Hvorfor melder ikke flere innvandrere seg inn i en fagforening?
Det skal tankesmien Agenda finne ut av i samarbeid med Parat.

16

Gabi-Marie Echem. Foto: Gorm K. Gaare.

Operaens bakspiller

I snart 35 år har Lasse Evje vært sentral bakspiller i norsk teaterbransje. De siste 12 årene har scenearbeideren tilbragt på Norges største scene – Den Norske Opera og Ballett.

32

Lasse Evje. Foto: Tellef Øgrim

8

Halvor Haukerud. Foto: Johnny Gimmestad.

Skråblikk på norsk ledelse

Det er ikke alltid man forstår hvilken påvirkning man kan ha på sine kolleger – både i positiv og negativ retning

12

Statsbudsjett uten krutt

Statsbudsjettet for 2020 inneholder få kontroversielle endringer, men vil påvirke mange.

24

Foto: Gorm K. Gaare.

Bistår i trygdeskandalen

Mange Parat-medlemmer kan være berørt av NAV-skandalen. Parats advokater står klare til bistand.

Ønsker ikke å ha pålagt kvinneandel

Kvinnelige partnere i meglerhuset Pareto støtter ikke krav om kvinneandel i bransjen. I september ble Pareto-sjef Christian Jomaas kritisert etter å ha sagt at «vi har ikke noen uttalt strategi eller tallfestet ambisjon for økt kvinneandel». Uttalelsen ble blant annet stemplet som gammeldags.

Pareto-partnerne Lisa Karlsen og Nadia Wiggen mener kritikken er uberettiget. De viser til at selskaper bør ha en politikk som passer deres arbeidskultur. @NTB

Regjeringen sparer mye på uførekutt

89 millioner kroner sparer regjeringen i året på reduksjonen i barnetillegget for uføre. Det er nær dobbelt så mye som forutsatt da innstrammingen kom, ifølge beregninger Finansdepartementet har gjort for SV, skriver Dagbladet.

I statsbudsjettet for 2015 innførte regjeringen en regel om at uføretrygd og barnetillegg samlet ikke skal komme over 95 prosent av tidligere inntekt. Det ble da anslått at de ville spare 47 millioner kroner i året på dette, etter noen år med overgangsordninger.

Innsparingen skyldes at flere enn beregnet mister støtte. Ifølge Finansdepartementets beregninger har rundt 1900 personer fått barnetillegget redusert. Regjeringen anslo i 2015 at dette ville gjelde 1400. @NTB

Nordmenn kan ha skjulte EU-rettigheter

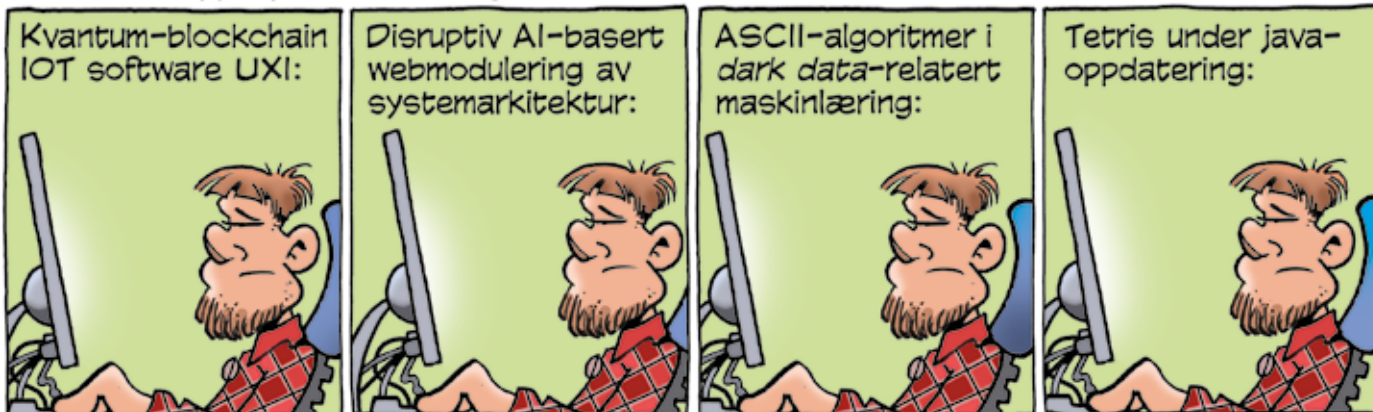
Nordmenn kan gå glipp av rettigheter i EU på grunn av lignende feil som er gjort i NAV-saken, mener professor Christoffer Conrad Eriksen. Han sier nordmenn har skjulte rettigheter gjennom EØS-avtalen, som vi ikke er klar over, fordi de er vanskelig å finne i lovverket. Det kan bety at det blir gjort vedtak på flere områder i strid med de rettighetene folk har.

Ett eksempel er rettighetene pasienter har til å kjøpe tjenester på tvers av landegrensene i EU. Pasientrettighetsdirektivet er en del av EØS-avtalen og gjør at norske borgere kan velge behandling i EU når fristen for behandling er utløpt. Utgiftene til behandlingen er det norske myndigheter som skal betale for, påpeker professoren. Yrkeskvalifikasjonsdirektivet er et annet eksempel. Rettigheter som tidsfrister for å få godkjent en utdanning er ikke uttrykt i det norske lovverket. @NTB

BTTE til 4IRE

Hvordan kroppsspråk, mimikk og entusiasmenivå avslører hva utvikleren din arbeider med:

Sveriges LO-sjef går av neste år

Karl-Petter Thorwaldsson ønsker ikke gjenvalg som LO-sjef og går dermed av i juni 2020, etter åtte år på post.

– Man blir litt lei av seg selv og sin egen rolle, sier Thorwaldsson, som også mener det er vanskeligere for ham å komme ut i mediene med sine synspunkter som LO-sjef nå enn før. Det har vært en vanskelig tid for fagbevegelsen og progressive ideer, sier han.

@NTB

Karl-Petter Thorwaldsson.

Foto: Frankie Fouganthin.

Skatt øst Oslo.

Foto: Florent Bouchoux.

Laveste ledighet på ti år

I oktober ble det registrert 59 500 helt arbeidsløse i Norge, ifølge sesongjusterte tall fra NAV. Ledigheten på 2,2 prosent har ikke vært så lav på over ti år. Den registrerte ledigheten, uten hensyn til sesongvariasjoner, er 2,1 prosent ved utgangen av oktober. Til sammen er 73 800 personer registrert som helt arbeidsledige eller på tiltak ved utgangen av oktober. Det er 6200 færre enn til samme tid i fjor.

@NTB

Kun én av tre norske doktorgrader innen IKT

Regjeringen har de siste årene satt av flere titalls millioner kroner til satsing på utdanning innen IKT-sikkerhet på både bachelor-, master- og doktorgradsnivå. Dette har ført til en økning i antall studenter og doktorgrader. Men de fleste som har tatt doktorgrad innen dette feltet, har ikke norsk statsborgerskap. Dette kan bli en tydelig utfordring fordi det ikke er sikkert at disse personene, med den aller mest avanserte kunnskapen om for eksempel kryptering, kan brukes til å beskytte Norge og nasjonale interesser. @NTB

Prostituerte slipper å skatte

En prostituert kvinne har fått medhold fra Skatteklagenemnda i at hun skal slippe å betale skatt. I 2016 avholdt Skatteetaten kontroll med inntekten i kvinnens enkeltpersonforetak og ila henne tilleggsskatt og tilleggssavgift, skriver Rett24.

Hun klaget på Skatteetatens vedtak og sa gjennom sin advokat at hun mener at inntekter fra eskorteservice ikke kan legges til grunn som skattepliktig inntekt. Nå har Skatteklagenemnda, «under betydelig tvil», gitt kvinnen medhold. Årsaken er at det er etablert en lang og fast praksis hvor verken skatte- eller avgiftsreglene håndheves overfor prostituerte. @NTB

Lokalaviser skriver mer om sport enn politikk

Lokalavisene styrker lokaldemokratiet, men skriver lite om innvandring, arbeidsliv og klima, ifølge en studie. Et av funnene i «Blindsoner og mangfold – en studie av journalistikken i lokale og regionale medier» var at lokalavisene i liten grad dekket enkelte temaer som har stor samfunnsmessig betydning, også for innbyggerne i et lokalmiljø, skriver Klassekampen.

I studien kommer det frem at bare 3,5 prosent av alle sakene i de 24 lokale og regionale avisene som ble undersøkt i 2017, handlet om innvandring, arbeidsliv eller klima og miljø. Området som var desidert mest dekket, var sport, med 24 prosent. På annenplass kom saker om politikk med 12 prosent. @NTB

Facebook-ansatte protesterer mot ledelsen

Flere hundre ansatte i Facebook har signert et brev der de kritiserer ledelsen for å la politikere poste hva de vil i reklamer, deriblant falske påstander.

– Våre nåværende retningslinjer for faktasjekk av personer i politiske verv, eller de som stiller til valg, er en trussel mot hva Facebook står for, står det i brevet som er signert av over 250 Facebook-ansatte.

Selv om det bare er en mindre del av Facebooks ansatte som har signert brevet, er dette første gang ansatte samles om en større aksjon mot Facebooks toppsjef Mark Zuckerberg og resten av ledelsen. Flere ansatte skal ha latt være å signere brevet i frykt for å bli identifisert og utsatt for reaksjoner fra arbeidsgiveren. @NTB

Vil ikke ansette folk med CV-hull

Kun 15 prosent av virksomheter i Norge har ansatt noen med CV-hull det siste året, viser en undersøkelse gjennomført av Kompetanse Norge. Det er i privat sektor det er færrest virksomheter som ansetter folk med langvarig fravær fra arbeidslivet. Virksomheter med lavest utdanningsnivå blant de ansatte ansetter flest med hull i CV-en, mens færre blir ansatt i yrker med høyt kompetansekrav. @NTB

Pendlere kan miste årlig fradrag på over 30 000 kroner

Fradrag for kost og losji for pendlere gis bare for en periode på 24 måneder fra det tidspunktet skattyter først ble gitt fradrag for merkostnadene, ifølge Skatteetaten. 24-månedersregelen trådte i kraft med virkning fra og med 1. januar 2018. Det betyr at de som fortsatt pendler til samme kommune når året skifter til 2020, vil miste fradraget sitt. @NTB

Lav arbeidsledighet blant folk med mastergrad

Arbeidsledigheten er lav blant de høyt utdannede, ifølge en fersk undersøkelse. – Svært gode tider for dem med en mastergrad, sier utdanningsministeren. 2,4 prosent av dem som avla mastergraden sin i 2016, er i dag arbeidsledige. Det fremgår i en rapport utarbeidet av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). NIFU-rapporten kartlegger arbeidsmarkedssituasjonen to til tre år etter eksamen. @NTB

Forslag om grunnrenteskatt for oppdrettsnæringen

Det regjeringsutnevnte skatteutvalget foreslår å innføre grunnrentebeskatning for norsk oppdrettsnæring, skriver Fiskeribladet. Det provoserer laksenæringen. Havbruksskatteutvalget ble oppnevnt i september fjor og er ledet av Karen Helene Ulltveit-Moe. Utvalget har vurdert hvordan et skattesystem for havbruk bør utformes.

I dag er det 174 havbruksselskaper i Norge. De aller fleste er små og mellomstore havbruksselskaper med lokalt eierskap som er organisert i Sjømatbedriftene og Sjømat Norge. Grunnrenteskatt på havbruk kan bli innført neste år. @NTB

Ber bygdeungdom om råd til ny distriktpolitikk

Hva skal til for at unge vil bo, arbeide og investere fremtiden sin på bygda? Regjeringen spør bygdeungdom om råd for å lage ny distriktpolitikk. I en ny stortingsmelding om distriktpolitikk vil regjeringen ha unge stemmer med.

Ungdommens distriktpanel skal bestå av ungdommer fra hver av landets ti regioner. Våren 2021 skal gi de gi regjeringen ti råd om fremtidens distriktpolitikk. Panelet skal samles flere ganger i regi av Distriktsenteret og vil samarbeide tett med de kommunale og fylkeskommunale ungdomsrådene. Den nye stortingsmeldingen har fått navnet «Levende lokalsamfunn for fremtiden». @NTB

Skatt av tips, men uten å få noe tilbake

I tråd med nye skatteregler betaler servitører i ferjeselskapet Color Line skatt av tips de får, men uten at det blir grunnlag for syke- eller feriepenger. Siden januar har tips fra fornøyde gjester blitt en del av den skattbare inntekten til de ansatte i rederiet, men måten pengene blir innrapportert på, gjør at det ikke opptjenes trygderettigheter ved sykdom eller pensjon, skriver Fri Fagbevegelse.

Da endringen kom i januar om at arbeidsgiveren skulle stå for innrapporteringen av tipspenger de ansatte fikk fra gjestene, ble det uenighet. Color Line tok 12,36 prosent av tipset til å dekke den ekstra arbeidsgiveravgiften ordningen medførte. Dette reagerte de ansatte sterkt på. Dette har Color Line nå gått tilbake på og vil fra november ikke lenger trekke dette fra de ansattes lønn. Men måten tipspengene rapporteres inn på, omfattes ikke av denne enigheten. @NTB

Kunnskap er makt

Aktuelle bøker for deg som vil holde deg oppdatert

Eva Jarbekk og Simen Sommerfeldt

Personvern og GDPR i praksis

GDPR-forordningen er et helt sentralt regelverk nærmest uansett hvilken bransje eller samfunnssektor man er en del av.

Personvern og GDPR i praksis tar blant annet for seg sentrale begreper, roller og ansvarsforhold, i tillegg til hva en databehandleravtale bør inneholde. Andre emner som behandles, er individets rettigheter og innsynsrett, gjenbruk av personopplysninger til andre formål og avvikshåndtering.

Forlag: Cappelen Damm

Randi Kveine og Bente Erlien

Internkommunikasjon

Kommunikasjon er selve limet i enhver organisasjon. Denne boka hjelper deg både å forstå og forbedre internkommunikasjonen i din virksomhet og er en bok som kan egne seg for tillitsvalgte og andre som har et definert kommunikasjonsansvar.

Boka handler om hvordan man kan planlegge og tilrettelegge for moderne og målrettet internkommunikasjon. Det legges vekt på analyse og strategi, planlegging og evaluering.

Forlag: Universitetsforlaget

Anniken Solem og Margit Hermundsgård

Fasilitering

Denne boka vil gi deg innsikt i fasilitering, gjennom å tilrettelegge, ta ansvar for prosesser i teamarbeid og nå mål som er satt.

Boka er bygget opp i to deler. Den første gir en teoretisk og historisk tilnærming til fasilitering som fag og praksis, og i den andre gjennomgås fasiliteringsprosessens ulike faser. Teorien er supplert med nyttige og praktiske tips og eksempler.

Forlag: Gyldendal

Er du med- eller motarbeider?

Hva kan en konsulent som titulterer seg som dårlig leder og fleiper med alt fra omorganisering til det å være yrkesaktiv, bidra med i norsk arbeidsliv? Halvor Haukerud holder humoristiske foredrag, men med et underliggende alvor.

Av: Johnny Gimmestad

Haukerud ønsker at folk skal bli mer bevisst sin egen rolle ved å presentere ordentlige ting på en tulle måte.

Marked for det meningsløse

Haukerud er heller ikke fremmed for et lite spark til sin egen konsulentvirksomhet. – Det er åpenbart et sug i markedet etter meningsløse produkter og konsulenttjenester. Der er vi tungt inne, sier Haukerud.

– *Det er med andre ord mange som synes det er viktig å tulle og tøyse litt med hva som skjer i norsk arbeidsliv?*

– Det kan virke sånn. Jeg har holdt på med dette i 17 år, og det virker ikke som om jeg skal bli arbeidsledig med det første. Men alvorlig snakket: Grunntanken er å presentere ordentlige ting på en tulle måte. Uten at vi mener de tingene vi tar opp, noe mindre alvorlig av den grunn, sier Haukerud.

– *Hva er det egentlig ditt motarbeider-konsept handler om?*

– Vår innfallsvinkel, eller prosess, som en «ordentlig» konsulent kanskje ville ha sagt, består i å få folk til å kjenne igjen situasjoner og problemstillinger fra sin egen

hverdag på arbeidsplassen. Det skjer ved at vi snur ting på hodet og gir publikum muligheten til å møte seg selv i døra, men på en litt ufarlig måte. Derfor snakker vi for eksempel om «motarbeidersamtalen», om «worstshop» og om «gjemmekontor», sier han.

Latter åpner dører

Latteren, og engasjementet, kommer ifølge Haukerud både fordi publikum kjenner seg igjen i situasjonene som karikeres og fordi det under fleipen ligger et alvor og noen fornuftige tanker.

– Hadde vi bare vært morsomme, hadde ikke dette funket. Skjemt og alvor går hånd i hånd med andre ord. På den måten åpnes det kanskje også noen dører som ellers har lett for å forbli stengt, sier han.

Motarbeideren tar selvfølgelig sin egen medisin og holder «worstshops» både for private virksomheter og offentlige etater, i tillegg til flere av organisasjonene i arbeidslivet, Parat inkludert.

– Jeg har ikke noen tro på å komme utenfra og gjøre en rask analyse av virksomheten, for deretter å belære folk med mange års fartstid i hvordan deres arbeidsplass bør omorganiseres. Eventuelt hvilke visjoner

*Ved å snu ting på hodet, slik vi gjør, kan det være lettere å kjenne seg igjen i en situasjon og åpne dører for at dette faktisk også angår meg, sier motarbeider og dårlig leder Halvor Haukerud.
Foto: Johnny Gimmestad*

”Hadde vi bare vært morsomme, hadde ikke dette funket. Skjemt og alvor går hånd i hånd med andre ord. På den måten åpnes det kanskje også noen dører som ellers har lett for å forbli stengt.

Halvor Haukerud

Hadde det vi sier og gjør bare vært morsomt, hadde det ikke vært noe poeng. Det ligger et dypt alvor bak alt vi sier og gjør, enten det er foredrag og show eller «worstshop» og seminar, sier Haukerud. Foto: Johnny Gimmestad

og kjerneverdier som bør prege deres daglige dont, sier Haukerud.

Bevisstgjøring er nøkkelen

Han tror det er mye lettere å få med folk, både på virkelighetsbeskrivelsen og å nå et mål, hvis de selv begynner å tenke.

– Hvor befinner jeg meg i det bildet som nå er presentert? Hvordan forholder jeg meg til de utfordringene som blir skissert? Hvis vi, gjennom vår metode, får noen til å stille seg slike spørsmål, og gjerne på egenhånd, da har vi oppnådd et av våre viktigste mål: Bevisstgjøring, sier Haukerud.

Skal du få til en endring, uansett hvor du befinner deg i en organisasjon, er det ifølge Haukerud klokt å se seg selv litt i speilet av og til.

– Oi, er det sånn jeg bidrar. Eller er det slik jeg virker på andre eller selv blir påvirket, sier han.

– Har du forståelse for at mange medarbeidere lett blir motarbeidere, når de stadig utsettes for omstillinger og omorga-

nisereringer, «clean desk» og «new public management»?

– Jeg har ingen problemer med å skjønne at folk får nok av den slags. Men jeg har problemer med å forstå at man som alternativ velger anarki og sier: «Bare bestem, du, men jeg gjør tingene på min måte, ikke som.» Slik kan vi ikke ha det i norsk arbeidsliv, sier Haukerud.

Unødvendig frykt for endring

Haukerud sier han får litt hetta av disse foredragsholderne som han stadig støter på ved seminarer og konferanser, som klapper publikum på skulderen og sier: «Det er naturlig å være redd for endringer – jeg skjønner at dere lider og har det vondt».

– På denne måten skapes det bare unødvendig frykt og en konsensus som det ikke er grunnlag for. Ingen er så tilpasningsdyktige som oss mennesker. Er det noe vi kan, så er det å forholde oss til at nye ting skjer. Det vi er engstelige for, er at vi ikke vet hva som kommer, og ikke endringene i seg selv. Derfor er også poenget at innholdet

i endringene må kommuniseres tydelig. Og det må være en mening med dem, sier han.

– *Like fullt gir du, både i din egen Motarbeider-bok og når du står på scenen, god argumentasjon, for ikke å si ammuni-sjon, til dem som vil slå tilbake mot alt som kommer ovenfra?*

– Det handler ikke om at bare en av partene alltid tar feil eller gjør håpløse ting, mens den andre parten bestandig er et uskyldig offer. Det er like teit at en leder setter i gang med en omorganisering mer eller mindre ubevisst, som at en medarbeider melder seg ut og sier nei til enhver forandring. Samtidig gir begge varianter grunnlag for diskusjon og kanskje grunnlag for en god latter, sier Haukerud.

– *Så her er det med andre ord mer konsulentmat – for ikke å si marked for meningsløse produkter?*

– Meningsløse problemstillinger krever meningsløse svar, så: JA! ■

En time med morsomme aha-opplevelser

Du skjønner ikke alltid hvilken påvirkning du kan ha på dine kolleger. Det hender at vi i beste mening gjør arbeidsdagen sur for hverandre. Det var en av flere aha-opplevelser fra motarbeider-showet til Halvor Haukerud som ga meg noe å tygge på, sier Eirik Brovold, sentralt hovedverneombud i Trondheim kommune.

Av: Johnny Gimmestad

Foto hentet fra video, tilhørende Halvor Haukerud.

Det var under den årlige arbeidsmiljødagen til Trondheim kommune, som er arbeidsgiver for 15 000 ansatte, at Eirik Brovold og et publikum på vel 200 verneombud og ledere på ulike nivået innen helse, miljø og sikkert fikk oppleve Haukerud og hans pianist Bjørge Varbaan i fri dressur.

Latter og alvor

De to klarte å få folk til å le mer eller mindre sammenhengende i en hel time. – Selv om noen sikkert opplevde forestillingen mest som en lattervekker, var det ikke tvil om at det også lå et alvor under fra begynnelse til slutt, sier Brovold.

Selv har han bakgrunn som sykepleier, arbeid med psykisk utviklingshemmede og mangeårig tillitsvalgt, før han begynte som ett av tre sentrale verneombud i 2017.

– Å avklare egen rolle, ikke snakke forbi hverandre og utvikle evnen til å jobbe sammen er noe Statens arbeidsmiljøinstitutt trekker fram som avgjørende for å skape et velfungerende psyko-sosialt

arbeidsmiljø. Det har vi alle et ansvar for å bidra til, uansett om vi er menige medarbeidere, ledere eller tillitsvalgte, sier Brovold.

Lett å kjenne seg igjen

Dette med rolleavklaring og tydelig kommunikasjon er Haukerud og hans makker flinke til å sette fingeren på.

– Men det skjedde hele tiden med et skrått blikk, på en underholdende måte som samtidig gjorde det lett å kjenne seg igjen. Og i denne kombinasjonen av humor, gjenkjennelse og næring til ettertanke ligger etter mitt syn mye av verdien i motarbeider-konseptet, sier Brovold.

Han bet seg også merke i Haukeruds dramatisering av mellomlederens skvisede posisjon, i form av et lys som brennes i begge ender samtidig.

– Den gjorde inntrykk. Mellomlederen er den representanten for virksomhetens ledelse som en arbeidstaker har mest kontakt med. Derfor er det viktig å ha respekt for den rollen, og det fikk vi som opplevde denne forestillingen en tydelig påminnelse om, sier Brovold.

Et utvalg kjente situasjoner fra arbeidslivet som fortalt av Halvor Haukerud:

- Begrepet yrkesaktiv er direkte misvisende. Yrke, ja, men aktiv? Så langt derifra. Da er det mer realt å si at du står i jobb: stille og lenge, før du går ut i ferie og kommer tilbake fire uker seinere – med prolaps på grunn av overanstrengelse.
- En god personalkonflikt er som et eksklusivt kinderegg: Den er kostnads-krevende, tar oppmerksomheten bort fra ting en burde holdt på med og ikke minst: den har potensial til å involvere stadig flere.
- Som arbeidstager kan du ikke støtt begripe hvorfor du holder på med det du driver med. Da blir det for vrient.
- Om det er viktig å snakke sammen? Mye trøbbel på norske arbeidsplasser kunne ha vært unngått hvis folk hadde holdt mer kjeft.
- Ved å rykke opp til mellomleder, får mange fremragende fagarbeidere oppfylt en drøm de aldri har hatt.

Budsjett uten krutt

Når flertallsregjeringen Solberg klubber igjennom sitt forslag til statsbudsjett i Stortinget før jul, vil vi få endringer som påvirker mange, selv om budsjettet blir omtalt som lite kontroversielt.

Av: Magne S. Otterdal og Tellef Øgrim

Budsjettet innebærer færre store omlegginger enn tidligere. Det faktum at regjeringen har rent flertall i Norges nasjonalforsamling bidrar også til å dempe den politiske temperaturen i budsjettdebatten.

– Dette statsbudsjettet er veldig lite kontroversielt. Fra en samfunnsøkonoms synspunkt er det rett og slett kjedelig, sier Tonje Krakeli Sneen, samfunnsøkonom og forhandler i Parat.

Selv om det er lite å hisse seg opp over i det foreslåtte statsbudsjettet for neste år, enten du er økonom eller opposisjonspolitiker, så har flere saker fått fart i debatten etter at forslaget ble lagt fram i den 7. oktober.

Brillekutt

Både Aps Jonas Gahr Støre og SVs Audun Lysbakken var raskt ute med å karakterisere kutt i støtten til briller >>

til barn med alvorlige synsproblemer, arbeidsavklaringspenger til unge og i støtten til tannregulering for «smålige».

Kutten i brillestøtten kommer til å gi en innsparing på 122 millioner kroner i 2020. Maksimumsstøtten per brillepar senkes til 2400 kroner for ekstra tilpassede briller. Bakgrunnen er at regjeringen mener at det er gitt støtte til for dyre briller.

Nyregulert regulering

Et annet kutt som har fått det til å koke på sosiale medier, er regjeringens fjerning av støtten til kosmetisk begrunnet tannregulering til barn. Staten ikke skal sponse forbedringer av barns utseende. «Vi ønsker ikke å bidra til økt kroppspress og presset om å ha det perfekte smil», er regjeringens omkvad. Omleggingen vil ifølge beregninger føre til at antallet unge som starter med regulering, vil gå ned fra 30 000 til 20 000 årlig.

Generalsekretær i Den norske tannlegeforening, Morten Rolstad, mener ifølge VG at kuttet vil føre til større sosiale ulikheter. De som har penger vil betale for behandling, mens andre ikke vil ha råd.

Parat-økonomi Tønje Krakeli Sneen mener statsbudsjettet for 2020 er lite kontroversielt. Foto: Trygve Bergsland

Arbeidsavklaring

Et annet kutt på den korte listen over kontroversielle budsjettposter handler om de såkalte arbeidsavklaringspengene. Regjeringen senker minstesatsen som er ment å sikre inntekt til syke arbeidsledige, for nye, unge mottakere av denne støtten. Det som spares inn på kuttet, skal brukes til å styrke oppfølgingen av unge som mottar arbeidsavklaringspenger.

Parat-økonom Krakeli Sneen sier hun er litt ambivalent til tiltaket.

– Som økonom er jeg ganske positiv til kuttet, fordi mottakerne av støtten har fått mer penger til livsopphold enn det andre unge som lever på studielån, får. Som privatperson er jeg mer i tvil, sier hun.

Arbeidslivspakke

Regjeringen vil også sette av 25 millioner kroner til å «møte utfordringene knyttet til useriøse arbeidsforhold og arbeidslivskriminalitet, varsling og sikkerhet på norsk sokkel.»

På arbeidslivsfeltet for øvrig er det få store endringer. Men ikke-endringer kan også gi reaksjoner. Fagbevegelsen har anklaget Regjeringen for å ikke stå ved sitt løfte om å styrke det organiserte arbeidslivet, ettersom den ikke er villig til å øke skattefradraget til fagforeningskontingent mer enn den gjør. Økningen er på beskjedne 100 kroner, fra 3 750 kroner til 3 850 kroner.

Kutt for NAV

Budsjettet inneholder dessuten et kutt i NAVs driftsbudsjett som er på nivå med fjorårets kutt på like under 60 millioner. Dette er i tråd med ABE-reformen, som skal spare penger i offentlig forvaltning. NAV får 40 millioner i en ekstrasbevilgning for å rydde opp etter den store trygdeskandalen der en lang rekke personer har blitt dømt for trygdesvindler i strid med EØS-reglene.

Noen få uker etter at budsjettforslaget ble lagt fram, har budsjettet kommet fullstendig i bakgrunnen for den nevnte NAV-skandalen. Det er kanskje naturlig, gitt de juridiske og personlige følgene

Arbeiderpartiets leder, Jonas Gahr Støre, kaller flere av kuttene i det foreslåtte statsbudsjettet «smålige». Andre mener forslaget først og fremst er kjedelig. Foto: Arbeiderpartiet/Pål Laukli.

av skandalen, men det kan også henge sammen med at koalisjonsregjeringen som legger fram budsjettet har rent flertall i Stortinget. Dermed kan opposisjonen klage så mye den vil på forslagene, uten at det vil ha noen virkning når Stortinget skal votere over budsjettforslaget.

Dyrere barnehage

Maksimumssatsen for en barnehageplass skal ifølge budsjettet øke til 3135 kroner. Samtidig blir inntektsgrensen for gratis kjernetid i barnehage for barn i alderen 2–5 år i familier med lav inntekt prisjustert til 566 100 kroner fra 1. august 2020.

Ordningen med redusert foreldrebetaling for familier med lav inntekt blir videreført. Det vil si at en husholdning ikke skal betale mer enn seks prosent av inntekten for en barnehageplass.

Barnetrygd og SFO

Barnetrygden skal økes med 300 kroner per måned for barn opptil fylte seks år fra september 2020. Det betyr en årlig økning på 3600 kroner.

Regjeringen vil dessuten bevilge 58 millioner kroner for å innføre inntektsgradert foreldrebetaling i SFO på 1.–2. trinn fra og med høsten 2020. Det innføres et tak på betaling på SFO for elever på 1. og 2. trinn fra neste skoleår. Prisen per plass skal ikke være høyere enn seks prosent av husstandens inntekt.

Kuttet i støtten til briller til barn med alvorlige synsproblemer er blant forslagene som har fått sterk kritikk.

Fra avgift til skatt

I 1924 ble det innført en kringkastingsavgift på radioapparater i Norge. Avgiften på 20 kroner ble betalt til Telegrafverket og ble fordelt til kringkastingselskapene, fra 1933 NRK og Telegrafstyret.

Etter andre verdenskrig fikk NRK ansvaret for innkrevingen av avgiften. Når NRK-lisensen nå omgjøres til en skatt, blir denne 90 år gamle avgiften historie. Omlaggingen gjennomføres ved at personfradraget, det automatiske og allmenne fradraget i skattemeldingen, reduseres.

Egenandelstak

Egenandelen for legebesøk skal settes opp med 91 kroner til totalt 2460 kr, eller med 4 prosent. Også egenandelstak 2, som blant annet gjelder fysioterapi og opptrening, settes opp tilsvarende.

Dessuten blir det mye dyrere å ikke møte opp til avtalt legetime. Budsjettforslaget innebærer et gebyr på 1053 kroner, tilsvarende tre ganger vanlig egenandel for den som ikke avlyser timen innen fristen. Regjeringen hevder at enklere avbestillingsordninger og påminnelser om

legeavtale på telefonen har hjulpet noe, men ikke nok.

I følge Helsedepartementets beregninger er det om lag 200 000 timer i året der pasienter ikke møter opp. Det er denne sløsingen med ressurser regjeringen håper å komme til livs med det kraftige gebyr-hoppet.

Prisjusterte avgifter

På grunn av svak krone forslår regjeringen å øke den reduserte satsen for elavgift med 0,005 øre per kWh, slik at den er i overensstemmelse med EØS-avtalen. Regjeringen foreslår ingen endring av den ordinære satsen, utover prisjustering.

Som ventet fjerner regjeringen 350-kronersgrensen for avgiftsfri netthandel, det velkjente fritaket for merverdiavgift, særavgifter og toll. Begrunnelsen er at ordningen har gitt utenlandske internettbutikker fordeler på bekostning av norske selskaper.

NHOs Anne-Cecilie Kaltenborn sier til Nettavisen at NHO gleder seg over endringen, men forstår samtidig ikke at det har tatt så lang tid å få den på plass.

Kaltenborn sa like etter budsjettframleggelsen at det var «uforståelig at det har tatt så lang tid å få gjennomslag i denne saken».

Heretter skal et betales merverdiavgift fra første krone. Ansvaret for å kreve inn mva. legges på butikken. En egen ordning skal gjøre dette enkelt for utlendinger som selger til nordmenn. Samtidig får vi fritak for toll og avgifter for kjøp opptil 3000 kroner.

Sprit, sukker og røyk

Alkoholavgiften økes med 2 prosent, både for sprit, øl og vin. Dette er i takt med prisstigningen. Avgiften på lettøl økes også med rundt 2 prosent.

Sukkeravgiften for brusdrikker består. Dermed blir det ikke noe prisfall på norsk brus, slik brusprodusentene hadde håpet på. Tvert imot blir avgiften prisjustert opp i budsjettforslaget.

Tobakksavgiften økes med 1,9 prosent for sigarer, sigaretter, røyketobakk, snus og skråtobakk – en ren prisjustering. ■

Gabi-Marie Echem mener fagforeninger i mange andre land knyttes til uro og konflikter som kan gjøre det vanskeligere å få jobb. Hun tror vi derfor har en jobb å gjøre med å vise frem hvorfor det er viktig å være organisert i Norge og hvordan vi kan hjelpe personer fra andre kulturer.

Foto: Gorm K. Gaare.

Vil få flere innvandrere til å organisere seg

Hvorfor melder ikke flere innvandrere seg inn i en fagforening? Det skal tankesmien Agenda finne ut av i samarbeid med Parat. Hovedstyret ønsker å få flere innvandrere til å organisere seg og dra nytte av fordelene ved å være medlem.

Av: Chaitra Shamraya og Claude R. Olsen

Det finnes ingen offisielle tall over organisasjonsgraden blant innvandrere, men signalene fra offentlig og privat sektor er at den er lavere enn for andre arbeidstakere. Dermed går innvandrere og flyktninger glipp av viktige muligheter og arenaer. Mange jobber på arbeidsplasser med dårlige arbeidsbetingelser, dårlig lønn og lav organisasjonsgrad.

Samfunnsproblem

Parats leder, Unn Kristin Olsen, mener at den lave organisasjonsgraden er problematisk for alle. Ikke bare går innvandrerne glipp av viktige muligheter og goder, men den skaper også et problem for den norske arbeidslivsmodellen som helhet.

Gjennom Agenda-prosjektet håper hun å få frem tiltak som kan øke rekrutteringen av innvandrere. Hvordan resultatene skal brukes, vet hun ikke ennå.

– Vi må få resultatene først. Men dersom vi finner noe verdifullt – som vi håper på – skal vi dele dem med andre. Dette er for viktig til at det skal forbli en forretningshemmelighet i Parat, sier hun.

Utfordring med personvern

En årsak til at Parat – og andre fagforeninger – ikke har statistikk på hvor mange medlemmer som er innvandrere, er personvernreglene. Fagforeningene kan

Parats leder Unn Kristin Olsen sier at Parat nå gjør en offensiv sammen med Agenda for å nå flere innvandrere. Foto: Vetle Daler

ikke spørre om innvandrerbakgrunn når de verver medlemmer.

– Åpenbare etiske og juridiske grunner tilsier at vi instinktivt vil skygge unna å be noen krysse av i innmeldingsskjema på sin status som innvandrer, asylsøker, midlertidig bosatt eller arbeidsinnvandrer, og enda mindre om hva statusen var for besteforeldre og foreldre, sier Olsen.

Hun tror Parat organiserer ganske få med innvandrerbakgrunn i offentlig sektor.

Et unntak er Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) hvor Parat organiserer 48 prosent av de ansatte med innvandrerbakgrunn. I privat sektor tror hun Parat organiserer en del med innvandringsbakgrunn i noen av bransjene.

Viktig prosjekt

Sentrum-venstre tankesmien Agenda starter nå et prosjekt der de blant annet skal snakke med tillitsvalgte på arbeidsplasser som har innvandrere, og med medlemmer som er innvandrere. Prosjektet skal være ferdig våren 2020.

– Agenda ønsker å gå i dybden når det gjelder for eksempel hva som er barrierene for at innvandrere organiserer seg, sier økonom i Parat, Tonje Krakeli Sneen som følger opp Agenda-prosjektet.

Intervjuene blir en viktig del av prosjektet.

– Da må vi følge lover og regler som GDPR, og Parat vil formidle kontakt mellom Agenda og de tillitsvalgte, sier Sneen. For å opprettholde den politiske balansen, vil Parat samarbeide med et prosjekt med den liberale tankesmien Civita neste år, men da om et annet tema.

Mulige barrierer

Trepartssamarbeidet mellom arbeidstakerorganisasjoner, arbeidsgiverorganisasjoner og myndigheter har lang tradisjon i

Samfunnsøkonom og forhandler i Parat, Tonje Krakeli Sneen, forteller at Agenda-prosjektet skal være ferdig våren 2020. Foto: Trygve Bergsland

Norge. Det har sikret arbeidstakerne gode arbeidsvilkår, lønninger og sosiale goder, og arbeidsgiverne stabil arbeidskraft. Gjennom mange år har partene bygd opp tillit til hverandre. Denne modellen er ganske ukjent i andre land, der arbeidsgiver og arbeidstaker i mye større grad er harde motstandere.

Norsk innvandringspolitikk dreier seg i stor grad om å få innvandrere inn i det norske arbeidslivet, og samtidig unngå at de blir utsatt for sosial dumping. Fagforeningene er en av partene som jobber for å oppnå dette. Men det er ikke enkelt å rekruttere innvandrerne til fagforeningene. Så langt har verken Parat eller de andre fagorganisasjonene funnet formelen for hvordan de skal få det til. Én utfordring er tillit.

Noen innvandrere har negative oppfatninger av fagforeninger, for eksempel de som minnes statsstyrte fagforeninger i tidligere øst-europeiske kommunistiske regimer. Andre kommer fra land hvor fagbevegelsen er korrupt og useriøs, og noen vet rett og slett ikke hva en arbeidstakerorganisasjon er, eller hvorfor de bør melde seg inn.

I mange deler av verden blir arbeidere som organiserer seg, utestengt fra arbeidsplassen eller utsatt for represalier.

– I andre land har organisering i fagforeninger et dårlig rykte, men her i Norge har vi et godt omdømme, og det må vi fortelle innvandrerne. Nå vil vi vente og se hva Agenda vil rapportere om hva innvandrerne tenker er barrierene for å organisere seg, sier Sneen.

Slik rekrutterer Parat

Når Parat skal rekruttere flere medlemmer blant innvandrere, er hovedkanalen den enkelte arbeidsplass. De lokale tillitsvalgte får opplæring på kurs, konferanser og møter om hvordan de skal få med innvandrere på laget.

Spesialrådgiver i Parat, Ragnar Eggesvik, sier nettverket på arbeidsplassene er den desidert viktigste rekrutteringskanalen, men Parat bruker også andre kanaler for å nå potensielle medlemmer.

Spesialrådgiver i Parat, Ragnar Eggesvik, sier at lokale nettverk på arbeidsplassen vil være den viktigste kanalen for å få flere innvandrermember. Foto: Chaitra Shamraya

– Da har sosiale media vist seg å være mest effektivt. I tillegg har vi noen annonser i magasiner som er rettet mot spesielle bransjer, forteller han.

Parat har også økt medlemstallet ved å ta opp i seg mindre fagforeninger. De får beholde profil og egne vedtekter, samtidig som de inngår i paraplyorganisasjonen Parat. I dag har Parat ni undergrupper, med til sammen 40 400 medlemmer.

For å få flere innvandrere som medlemmer, vurderer Eggesvik også en egen nettside med informasjon om hvordan fagforeninger er et gode.

Ny i Norge

Gabi-Marie Echem jobber i Finn og er organisert i Parat Media.

– Selv om min far opprinnelig kom fra Nigeria skal jeg ikke uttale meg på vegne av innvandrergupper. Som ny i Norge er det imidlertid grunn til å tro at det er mye som er viktigere enn å organisere seg. Først og fremst få seg jobb, språk, forstå norsk kultur og samfunnsorganisering, sier hun.

Echem mener det også kan være mange som ikke kjenner til fagforeninger fra tidligere.

– Litt avhengig hvor den enkelte kommer fra, er det flere land der fagforeninger knyttes til uro og konflikter som kan gjøre det vanskeligere å få jobb. Jeg tror vi har en jobb å gjøre med å vise frem hvorfor det er viktig å være organisert i Norge og hvordan vi kan hjelpe personer fra andre kulturer på flere områder, sier hun. ■

Dette er Agenda

Tankesmien Agenda er en partipolitisk uavhengig tankesmie som bidrar til samfunnsanalyse og politikkutvikling for det moderne sentrum-venstre. Den skal styrke det offentlige ordskiftet gjennom kunnskapsformidling, utredninger, meningsutveksling og forslag til nye politiske løsninger som fremmer et slikt samfunn. Trygve Svensson er leder.

Tankesmien Agenda er organisert som et ideelt AS, og eies av Trond Mohn og Landsorganisasjonen i Norge (LO).

Kilde: Agenda

Statsminister Erna Solberg. Foto: Kaja Schill Godager/SMK.

Solberg mener Norge mangler kompetanse

Statsminister Erna Solberg (H) sier til Parat24 at norsk arbeidsliv ikke er rustet til å møte morgendagens kompetansebehov, men at dette er noe regjeringen jobber intenst med, og peker blant annet på samarbeidet med partene.

Av: Arve Sigmundstad

En undersøkelse i regi av Kompetanse Norge viser at én av ti norske virksomheter melder om udekket kompetansebehov. Samtidig viser tallene at det udekkede kompetansebehovet i norske virksomheter har økt siden undersøkelsen startet i 2016.

Kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner (H) sier til Parat24 at den teknologiske utviklingen går så raskt at mange bedrifter opplever et kompetansegap.

– Det er et gap mellom den kompetansen bedriftene har behov for, og den kompetansen arbeidstakerne har. Det betyr at bedriftene må investere mer i sine ansatte, og de ansatte må være villig til å bruke fritid for å bygge ny kompetanse, sier han.

Solberg sier vi må være forberedt på at noen jobber vil forsvinne helt. – Da må vi ha systemer som gjør det mulig å ta mer utdanning, eller påfyll av kompetanse, slik at den enkelte kan komme lettere inn i ny jobb. Dette er en av de store utfordringene våre fremover, sier hun.

Regjeringen vil bruke penger på kompetanseutvikling, men at finanseringen må være et samarbeid mellom arbeidsgiverne og staten.

– Samtidig må arbeidsgiver gi de ansatte muligheter og tid til å ta utdanning som er relevant for jobben, og arbeidstaker må være villig til å investere tid og fritid, sier statsministeren.

Ny Parat-klubb i nytt direktorat

Det nye Digitaliseringsdirektoratet får ansvaret for tjenesten Altinn, som holder til i Brønnøysund, og Parats medlemmer i Altinn benytter anledningen til å etablere ny klubb.

Av: Vetle Daler

Fra nyttår får Digitaliseringsdirektoratet (tidligere Difi) ansvaret for Altinn. Ingen mister jobben i forbindelse med omorganiseringen, og de ansatte fortsetter på samme arbeidssted, selv om virksomheten formelt flyttes fra Brønnøysundregistrene og legges inn under et nytt direktorat.

Parat-leder Unn Kristin Olsen har besøkt Parats medlemsgruppe i Brønnøysund, som er i full gang med å forberede overgangen til det nye direktoratet. Blant annet bestemte styret i Parat Brønnøysund seg for å etablere en ny medlemsgruppe i det nye Digitaliseringsdirektoratet.

– All honnør til styret som virkelig står på og trygger de ansatte i denne prosessen, og ikke minst en stor takk til dem for at de har tatt initiativ til opprettelse av ny Parat-gruppe i Digitaliseringsdirektoratet, sier hun til Parat24.

Olsen er også glad for at de berørte medlemmene på strak arm også tok initiativ til å danne et nytt tillitsutvalg som skal være oppe og gå fra 1. januar 2020.

– Vi i Parat er heldige som har så flotte og ikke minst dyktige medlemmer og tillitsvalgte. Det var en stor fornøyelse å være sammen, både faglig og sosialt, sier Parat-lederen.

Digitaliseringsdirektoratet etableres 1. januar 2020 ved en sammenslåing av Difi (Direktoratet for forvaltning og IKT) og Altinn. Det nye direktoratet holder til i Oslo, Leikanger og Brønnøysund. Direktoratet er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet og digitaliseringsminister Nikolai Astrup (H).

Unn Kristin Olsen.
Foto: Trygve Bergslund.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten styrkes

Likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm mener den styrkede aktivitets- og redegjørelsesplikten er et godt verktøy for likestillingsarbeidet. Hun sier det blir noen nye skjerpede og spisede plikter fra 1. januar 2020.

Av: Lill Jacqueline Fischer

Den utvidede aktivitetsplikten gjelder både for avirksomheter med over 50 ansatte og for private virksomheter med mellom 20 og 50 ansatte, hvis en av partene krever det. Utvidelsen innebærer at arbeidsgiver annethvert år skal gjennomføre en lønnskartlegging fordelt etter kjønn, og dokumentere denne kartleggingen. Virksomhetene skal også kartlegge bruken av ufrivillig deltidsarbeid.

Likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm.
Foto: Trygve Bergsland.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten skal forankres i selskapets styre. Plikten til aktivt likestillingsarbeid og plikten til å redegjøre for dette oppfylles. Ved lovendringen plikter styreleder å sørge for styrebehandling av saker for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Ifølge Bjurstrøm har arbeidsgiversiden vært negativ til reglene om aktivitets- og redegjørelsesplikten.

– Vi har en motivasjonsjobb å gjøre overfor arbeidsgiverne, sa Bjurstrøm.

Leder for Parats likestillings- og mangfoldsutvalg, Ronny Kjøsø, mener aktivitets- og redegjørelsesplikten er likestillingsens HMS i virksomheten.

– Et likestilt arbeidsliv er en av de viktigste bærebjelkene i det norske arbeidslivet, sier Kjøsø.

Ronny Kjøsø mener den beste måte å starte arbeidet på er i arbeidsmiljøutvalgene. Her kan en sette temaet på dagsordenen og stille spørsmål som hvordan ønsker vi å ha det hos oss, og hvorfor dette er viktig.

Ikke et veldedighetsprosjekt

– Vi er ikke et jævla veldedighetsprosjekt, sier Gabriel Wilhelmsen Hoff og Tamarin Varner fra Norges Handikapforbunds Ungdom som har blitt tildelt YS' likestillingspris for 2019. Prisen skal stimulere til økt innsats i arbeidet for å fremme likestilling og like muligheter for alle.

Av: Vetle Daler

Norges Handikapforbunds Ungdom (NHFU) er en organisasjon av og for funksjonshemmede ungdom. De jobber for full frihet og likestilling for funksjonshemmede. Leder Tamarin Varner er glad for tildelingen.

– Vi er en minoritetsgruppe som ofte føler vi blir glemt i samfunnsdebatten. Det er få nyheter og saker, verken positive eller negative, om handikappede ungdommer. Folk vet ikke at det er en kamp som må kjempes, og antar at de i det gode Norge har det godt, og så har de egentlig ikke det når man ser nærmere på det, sier Varner til NTB.

– Hva er de største likestillingsutfordringene for funksjonshemmede ungdommer i Norge i dag?

– Det er at vi bruker veldig mye av tiden vår på å bli forstått, istedenfor å kunne slappe av og ha et vanlig ungdomsliv. Vi vil så gjerne bli sett, så da bruker vi ofte ettermiddager og helger for å kjempe for det vi mener er rett. Det er en kamp i seg selv for ungdom å bli forstått, og når man ikke blir det, da blir man lei seg og tenker: Hvorfor er det ingen som kjemper for meg og forstår hvorfor jeg sitter i rullestol eller har en annen form for funksjonshemming, sier Varner.

Gabriel Wilhelmsen Hoff og Tamarin Varner.
Foto: Vetle Daler.

Juryen peker på at NHFU har hatt mange viktige satsinger de senere årene, som synliggjøring av hatkriminalitet og hatefulle ytringer som særlig rammer unge funksjonshemmede med tilhørighet i flere minoriteter. De trekker også frem NHFUs mangfoldsarbeid for å sikre at de er en organisasjon også for funksjonshemmede med minoritetsbakgrunn, og utfordring av tabuer og fordommer når det gjelder kjønn, seksualitet og identitet.

Har du ferie til gode?

Har du ferie til gode, er det på tide å tenke på hva du skal gjøre. Ferielovens hovedregel er at all ferie skal tas ut i ferieåret. Ferieloven gjør imidlertid unntak for ferie som ikke er tatt ut på grunn av sykdom eller foreldrepermisjon.

Av: Lill Jacqueline Fischer

All lovbestemt ferie som ikke er tatt ut i år, blir overført til neste år. Det er ikke mulig å avtale med arbeidsgiver at det skal utbetales lønn for disse feriedagene. Dette gjelder uansett hva som er årsaken til at ferien ikke er avviklet.

Ifølge ferieloven kan man avtale med arbeidsgiver å overføre inntil tolv virkedager av den lovfestede ferien til neste ferieår. Det samme gjelder den avtalefestede ferien. Dette innebærer altså at man kan avtale å overføre inntil 17 virkedager (14 arbeidsdager) totalt til neste ferieår, noe som må avtales skriftlig med arbeidsgiver.

Ferie som i strid med lovens bestemmelser eller som på grunn av sykdom eller foreldrepermisjon ikke er avviklet ved ferieårets utløp, skal overføres til neste ferieår. Hvis arbeidsgiver er skyld i manglende ferieavvikling, kan arbeidstaker kreve erstatning. Husk at arbeidsgiver plikter å sørge for at arbeidstaker tar ut minst 25 virkedager i ferie hvert år, og at arbeidstaker har tilsvarende plikt til å avvikle disse feriedagene.

Hvor mye ferie kan overføres til neste år?

Private virksomheter

Kan avtale å overføre to uker ferie. For arbeidstakere med femdagers uke kan ti dager av den lovbestemte ferien avtales overført til året etter. Det vil si tolv virkedager, medregnet lørdag.

I virksomheter med tariffavtale er det avtalt fem ukers ferie, altså fire ekstra feriedager enn ferieloven gir rett på. Ferieloven regulerer ikke disse avtalefestede feriedagene.

dagene. Partene kan derfor avtale at de skal overføres i tillegg. Ferieloven er heller ikke til hinder for at arbeidstaker får lønn i stedet for disse fire feriedagene.

Statlige virksomheter

Kan avtale 14 dager. Ifølge Hovedtariffavtalen punkt 6 skal den avtalefestede ferien behandles likt som lovfestet ferie. Arbeidsgiver og arbeidstaker kan altså avtale at avtalefestet ferie skal overføres, men ikke at det skal betales lønn i stedet for feriedager. Avtalen skal være skriftlig.

Det betyr at partene kan avtale at 14 feriedager overføres til neste år når arbeidstaker har 5-dagersuke, eller 17 virkedager inkludert lørdag. Avtalen skal inngås skriftlig. Ansatte i staten har fem uker ferie. Fire uker og én dag følger av ferieloven, resten er forhandlet frem i hovedtariffavtalene. Til sammen blir det 30 virkedager, når lørdag regnes med.

Arbeidstakere over 60 år

Felles for statlig og privat sektor er at arbeidstakere som har fylt 60 år, ikke kan avtale å overføre den ekstra ferieuken de har krav på etter ferieloven i tillegg til annen ferie. Slike feriedager omfattes av begrensningen for hvor mye ferie som kan avtales overført.

Sykdom og foreldrepermisjon

Er det arbeidsuførhet eller foreldrepermisjon som er årsak til at feriedagene ikke ble tatt ut i ferieåret, skal ferien overføres til året etter. Overføringen krever ikke avtale.

Ifølge ferieloven kan du avtale med arbeidsgiver å overføre inntil 14 arbeidsdager av lovfestet og avtalefestet ferie for bruk i 2020.

Lovbrudd

Er det andre årsaker til at feriedagene ikke er brukt opp enn sykdom og foreldrepermisjon, blir dagene likevel overført til neste ferieår. Men det er formelt sett et brudd på ferieloven.

Arbeidsgiver kan pålegge deg å ta ut ferien

Har du ferie til gode, kan arbeidsgiver pålegge deg å ta den ut før året er omme. Ferieloven legger opp til at arbeidsgiver skal drøfte feriefastsettingen med den enkelte arbeidstaker eller med de tillitsvalgte. Og at du kan kreve å få beskjed om når du skal ha ferie tidligst mulig og senest to måneder før ferien starter. Både underretning senest to måneder før og drøftingsplikten er såkalte ordensregler, noe som betyr at det ikke får noen konsekvenser dersom arbeidsgiver unnlater å følge disse reglene.

Blir en ikke enige om når ferien skal avvikles, er det arbeidsgiver som bestemmer. Har du ferie til gode, er det på tide å tenke på om og når du vil avvikle ferien, eller om du vil søke om å overføre ferien til neste år.

Færre kvinnelige sjefer i Sverige

Andelen kvinnelige sjefer i de største selskapene synker, mens den øker i land som USA, Storbritannia og Frankrike. Andelen kvinner på toppen har økt jevnt i Sverige de siste sju årene, men i år ble trenden brutt, viser en oversikt utarbeidet av Allbright-stiftelsen. 23 prosent av sjefsstillingene i Sveriges 30 største selskap er nå besatt av kvinner. I fjor var andelen 24 prosent.

I USA har andelen kvinnelige toppsjefer økt fra 25 til 28 prosent de siste årene. Kvinneandelen har også økt i Storbritannia, Frankrike og Tyskland, mens den har falt til 13 prosent i Polen. @NTB

350 milliarder til grønn omstilling

Private danske pensjonsselskaper vil investere 350 milliarder danske kroner i grønn omstilling frem til 2030. Det danske Statsministeriet mener det er nødvendig med store investeringer fra privat sektor dersom FNs verdensmål og Parisavtalen skal realiseres. @NTB

Laveste ledighet i EU siden årtusenskiftet

Arbeidsledigheten i EU var på 6,2 prosent tidligere i høst, det laveste nivået siden den månedlige statistikken startet i januar 2000. Tsjekkia har lavest arbeidsledighet i EU, med 2 prosent, mens ledigheten er høyest i Hellas med 17 prosent. @NTB

Kambodsja hever minstelønnen

Regjeringen i Kambodsja hever minstelønna for ansatte i klesindustrien, som er landets største inntektskilde. Minstelønnssatsene heves fra januar 2020 med 4,4 prosent, altså drøyt 70 kroner, til 1720 kroner i måneden. Klesindustrien i Kambodsja sysselsetter nærmere 800 000 mennesker. @NTB

EU gir bedre vern til varslere

EUs justisministre har vedtatt nye regler som skal gi bedre vern for varslere. Reglene vil tre i kraft i 2021. Tiltakene inkluderer krav om trygge kanaler for intern varsling i både offentlig og privat sektor, og for å varsle myndighetene. Varslere skal også beskyttes mot gjengjeldelse, og det stilles krav til myndighetene om å informere publikum og lære opp tjenestemenn i håndtering av varslere. @NTB

NAV har feiltolket reglene knyttet til opphold i et annet EØS-land mens man mottar sykepenger, arbeidsavklaringspenger eller pleiepenger. Mange er urettmessig dømt for trygdesvindel, mens flere tusen har fått urettmessige pengekrav mot seg. Foto: Gorm K. Gaare.

Mange Parat-medlemmer rammet av trygdeskandalen

Parat har sendt informasjon til sine over 40 000 medlemmer med tilbud om advokatbistand til uskyldig dømte, eller de som har fått uriktige krav om tilbakebetaling grunnet NAVs feiltolkning av trygdereglene.

Av: Trygve Bergsland

I følge leder av Parats juridiske avdeling, Anders Lindstrøm, er det så langt mottatt tilbakemelding fra flere medlemmer som er rammet av trygdeskandalen, og som nå vil få juridisk hjelp. Parats advokater forventer å få inn flere saker i tiden fremover.

– Parats juridiske avdeling står klar til å bistå medlemmer som trenger råd, veiledning eller en gjennomgang av saks-

komplekser. Det er stor sannsynlighet for at enda flere medlemmer er berørt av den feilaktige bruken av regelverket, og vi venter flere saker innsendt på grunnlag av krav om

Leder av Parats juridiske avdeling, Anders Lindstrøm, forteller at Parats advokater står klare til å bistå medlemmer som kan være rammet av NAV-skandalen. Foto: Trygve Bergsland

tilbakebetalinger eller standsytelser. Dette er saker vi vil gå grundig inn i og venter nå på dokumentasjon fra medlemmene som allerede har tatt kontakt, sier Lindstrøm.

Han sier kravene så langt dreier seg om krav på tilbakebetalinger på opptil 200 000 kroner.

– Dette er svært alvorlig for de som helt urettmessig er rammet av NAVs feiltolkning, men heldigvis er vi i stand til å stille store ressurser tilgjengelig for de berørte, sier Parat-advokaten.

Kjernen i saken er at NAV har feiltolket reglene rundt å oppholde seg i et annet EØS-land mens man mottar sykepenger, arbeidsavklaringspenger eller pleiepenger. – Mange er urettmessig dømt for trygdesvindel, mens flere tusen har fått urettmessige pengekrav mot seg, sier Lindstrøm. ■

Advarer mot hets og sjikanering av NAV-ansatte

Trygdesaken og NAVs feiltolkning av trygdereglene er alvorlig. Samtidig advarer Parat-leder Unn Kristin Olsen og sentral hovedtillitsvalgt for NAV, Agathe Osland Hellesen, mot en heksejakt mot ansatte og saksbehandlere i NAV.

Av: Trygve Bergsland

Parat-lederen sier denne saken skyldes en lovtolkning NAV-ledelsen har ansvar for.

– Dette er en alvorlig sak som berører svært mange mennesker, og det er ikke vanskelig å forstå reaksjonene med både sinne og frustrasjon. Samtidig er det ikke den enkelte ansatte i NAV som er ansvarlig for slike systemfeil, sier Olsen.

Enormt press på ansatte

Osland Hellesen er bekymret for ansatte i NAV som nå blir utsatt for et enormt press fra alle kanter.

– Denne saken er alvorlig for alle. Først og fremst de som er direkte berørt og som har fått en uriktig behandling. Her har vi alle et ansvar for å rydde opp så snart som mulig og gi dem oppreisning. Jeg er også glad for at det skal gjennomføres ekstern granskning og en rekke interne prosesser for å rydde opp i feil som er begått. Det er samtidig ikke enkeltpersoner og saks-

Hovedtillitsvalgt for Parat NAV, Agathe Osland Hellesen, minner om at det ikke er enkeltpersoner og saksbehandlere i NAV som på eget initiativ har tolket lovverket. Foto: Helene Husebø

Parat-leder Unn Kristin Olsen er klar på at enkeltansatte i NAV ikke er ansvarlige for systemfeil. Foto: Vetle Daler.

behandlere i NAV som på eget initiativ tolker lovverket, sier hun.

Tolkning av lovverk og saksbehandling gjennomføres ifølge den hovedtillitsvalgte etter en enhetlig og felles forståelse i hele NAV-systemet.

– Saksbehandlere i NAV kan i svært liten grad foreta egne tolkninger av lovverket, eller basere saksbehandling på eget skjønn. Vår overordnede rolle og oppdrag er å påse at alle behandles likt i henhold til gjeldende regelverk og nødvendig dokumentasjon. Feil tolkning av lovverket skal

avdekkes av egne jurister, gjennom klageinstanser og av domstolene, sier Osland Hellesen.

Parat-lederen sier advokatene i Parat nå jobber med å gå igjennom saker som er ført for medlemmer som kan være berørt av feilen som er begått.

– I tillegg til å ta vare på våre medlemmer i NAV vil vi også bistå medlemmer som kan være uskyldig utsatt for NAVs feiltolkning av regelverket, sier Olsen. ■

Pensjonsseier i Rikslønnsnemda

Rikslønnsnemda gir ansatte i sykehusene rett til pensjonsopptjening også for dem som jobber under 20 prosent. Dette var det store stridsspørsmålet under sykehusstreiken som varte i tre uker i juni, der over 800 ansatte i seks ulike helseforetak var omfattet av streiken.

Av: Trygve Bergsland

Streiken i juni var en konflikt mellom Spekter, YS og LO. Regjeringen, ved arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie (H) avsluttet streiken ved å ta i bruk tvungen lønnsnemnd. Fra YS var det medlemmer i Parat og Delta som var i streik.

Minstegrensen på 20 prosent oppheves

Leder i YS-Spekter, Lizzie Ruud Thorkildsen, sier dette er en historisk seier for det organiserte arbeidslivet. – Våre medlemmer har kjempet hardt for rettferdighet og likebehandling. Denne avgjørelsen har enorm betydning for norsk arbeidsliv og viser at pensjon er en grunnleggende rettighet, sier Ruud Thorkildsen.

Bodil Røkke takker medlemmene som har stått i streik og tatt belastningen. Foto: Siv M. Bjelland/Delta.

Parat-lederen sier kampen om pensjon fra første krone er viktig og var også den saken som fikk størst oppmerksomhet på Parats landsmøte i november 2018, der delegatene sendte en bønn til stortingspolitikere om pensjon av all lønn.

Parat-leder Unn Kristin Olsen var den gang kritisk til arbeidsgiver som ikke benyttet seg av dispensasjonsmulighetene. – Dette er en seier, først og fremst for alle våre medlemmer som har stått i en streik, og samtidig en seier for alle ansatte med lavere stillingsprosjenter som når får pensjonsopptjening, sier Parat-lederen.

Rikslønnsnemndas flertall har kommet frem til at kravet om en oppheving av minstegrensen for pensjonsopptjening er rimelig, ettersom tapet for den enkelte som har en stilling under 20 prosent-grensen, er potensielt stort. Den nye tariffavtalen mellom Spekter og YS Spekter fastsettes dermed slik at minstegrensen oppheves.

Parat-lederen sier kampen om pensjon fra første krone er viktig og var også den saken som fikk størst oppmerksomhet på Parats landsmøte i november 2018, der delegatene sendte en bønn til stortingspolitikere om pensjon av all lønn.

– Vi vil fortsatt jobbe for at alle skal få pensjon fra første krone. Rikslønnsnemndas kjennelse i dag gjør ikke denne saken mindre aktuell også for den øvrige del av norsk arbeidsliv som må få de samme pensjonsrettighetene. Vi gir oss ikke før alle norske arbeidstakere får pensjon fra første krone, sier Olsen.

Lønnsramme på 3,2 prosent

Rikslønnsnemda har også avgjort lønsspørsmålet, der ansatte får et lønnsoppgjør på 3,2 prosent som er i tråd med årets frontfagsforhandlinger. Virkningstidspunktet settes til 1. august 2019.

Nestleder i Farmasiforbundet i Parat, Bodil Røkke, sier at dette er historisk og en gledens dag.

– Jeg vil takke medlemmene som har stått i streik og tatt belastningen for alle oss andre. Dette er en seier for fremtidens arbeidsliv, sier Røkke. ■

*Kari Nestaas er valgt som ny leder av Parat UNG, nå vil hun jobbe for å synliggjøre UNG-arbeidet og løfte frem synspunktene til unge i Parat.
Foto: Verle Daler.*

Ny leder i Parat UNG

Organisasjons- og arbeidslivet er i endring, og det må også Parat UNG ta innover seg, mener Parat UNGs nye leder Kari Nestaas. Hun ønsker nå å etablere tett dialog og UNG-nettverk i alle regionene.

Av: Arve Sigmundstad

Etter seks år i styret for Parat UNG, fire av disse årene som leder, varslet Idar Gundersen valgkomiteen om at det var på tide å slippe yngre krefter til. – Mitt engasjement tok ikke slutt, men seks år er lenge. Det var på tide å la noen andre få sette sitt preg på Parat, skriver Gundersen i en post på Facebook.

Sterkt engasjement

Nå har Kari Vestaas, 32 år gammel og trebarnsmor fra Voss, overtatt lederpinnen i Parat UNG.

– Jeg har et sterkt engasjement, og ville gjerne være med i styret enda en periode. Ikke minst for å få anledning til å slutføre flere påbegynte prosjekter, sier Nestaas.

Den nyvalgte lederen forteller at det falt naturlig å takke ja da valgkomiteen spurte om hun kunne tenke seg å stille til ledervalg, og har klare tanker om veien videre.

– Det er spesielt to spørsmål som er viktige for meg. Parat UNG må bli mer synlig, også ute i alle regionene og overfor unge medlemmer. Samtidig må Parat UNG bli et naturlig talerør for synspunktene til unge medlemmer i Parat, understreker hun.

Nestaas sier hun er opptatt av en desentralisert organisasjonsstruktur og nærhet til medlemmene.

– Jeg er bekymret for de sentraliserings-tendensene vi ser, og vil gjerne at Parat UNG skal bli et talerør for stemmer også utenfor storbyene, påpeker hun.

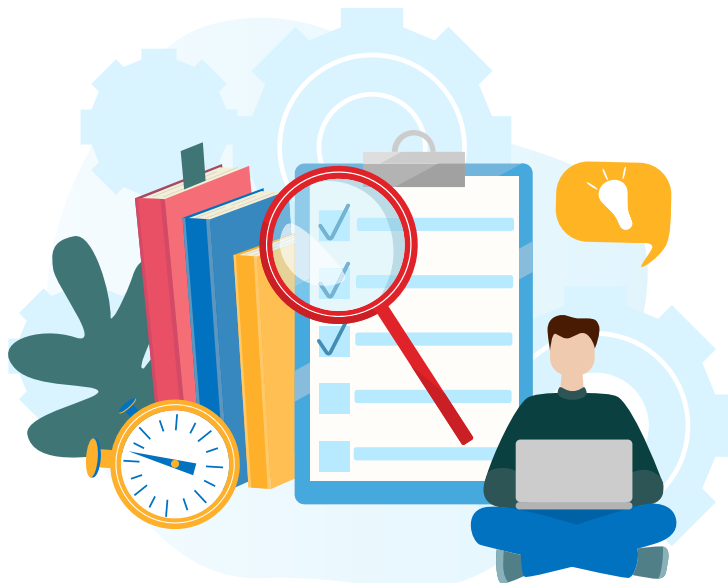
Tett dialog

Parat UNG-lederen fremhever at hun ønsker en tett dialog med de unge medlemmene hun nå er valgt til å representere. Derfor har hun også en målsetting om å få etablert egne UNG-nettverk i alle regioner.

– Både arbeids- og organisasjonslivet er i endring. Da må vi tørre å spørre hva Parat kan eller skal være for unge medlemmer, og hva er fagforening er for unge medlemmer. Jeg tror vi må være noe mer enn bare en organisasjon for kriseberedskap og konflikt, sier hun.

Nestaas understreker at hun vil bidra til å synliggjøre verdien av å ha et bredt faglig nettverk, ikke minst for unge.

– Det at Parat organiserer arbeidstakere innenfor et så bredt spekter av bransjer, gjør at man bygger tverrfaglige nettverk på en helt unik måte. Jeg tenker at det er vår jobb å bidra til å synliggjøre denne verdien, også overfor unge medlemmer, avslutter Parat UNG-lederen. ■

Kurs i 2020

Parat har over 3300 tillitsvalgte og et omfattende kurstilbud. Målet med kursene er å bistå våre tillitsvalgte slik at de er i stand til å løse viktige oppgaver for medlemmene.

De aller fleste avgjørelser som har betydning for medlemmers lønns- og arbeidsvilkår, tas i den enkelte bedrift. Det er et mål at flest mulig beslutninger skal tas på et lavest mulig nivå, slik ansatte og tillitsvalgte medbestemmelse er nedfelt i både lov- og avtaleverket.

Ny grunnopplæring ferdig

Fra og med 2019 har en ny modell for grunnopplæring blitt gradvis innført. Opplæringen tilbys alle nye tillitsvalgte og skal gi grunnleggende kunnskaper og verktøy for å fylle tillitsvalgtrollen på en god og trygg måte. Fra og med nyttår er alle grunnkursene ferdig oppdatert.

Grunnopplæringen for tillitsvalgte i Parat er bygd opp med tre kurs i en trinnstruktur og total varighet er på 4,5 dager.

Grunnkurs 1 holdes regionalt og er for alle tillitsvalgte uansett sektor. Grunnkurs 2 og 3 er tilpasset sektor og holdes samlet, slik at de i praksis vil oppleves som ett kurs.

Målet med grunnopplæringen er at tillitsvalgte skal:

- lære det de trenger for å bli en god tillitsvalgt og trygg i rollen
- forstå hvordan de kan utøve medbestemmelse innenfor rammene av lover, avtaler og Parats politikk
- kjenne til verktøy og hvilken støtte de kan få i Parat og få en metodikk for problemløsning

Aktive kursdeltakere

Den nye grunnopplæringen er basert på hvordan voksne lærer, og det lagt vekt på aktivisering, samarbeid og refleksjon. Omfanget av tradisjonelle forelesninger er

begrenset, og hovedvekten er lagt på oppgaveløsning og erfaringsdeling i grupper. Kursdeltakerne må i tillegg til å benytte lov- og avtaleverk, i stor grad bruke eget skjønn og tolkningsevne når oppgavene skal løses. Lærematerialet er samlet på nett og kan brukes som et oppslagsverk etter endt kurs.

Hvem får plass på kurs?

Parat har over 3300 tillitsvalgte. Vi har tillitsvalgte i bedrifter med noen få ansatte, mens andre er øverste tillitsvalgt i store virksomheter. Noen tillitsvalgte er avtale-tillitsvalgte, det vil si at de etter hovedavtalen har rett til medbestemmelse. Men i mange virksomheter er det også organisasjonstillitsvalgte, det er ofte styremedlemmer i klubben eller varatillitsvalgte.

Grunnkurs 1 handler om tillitsvalgtrollen, og Parat ønsker at alle tillitsvalgte skal gå dette kurset. Dersom det er mange søkere, blir tillitsvalgte med det høyeste vernet prioritert.

Grunnkurs 2 og 3 som handler om medbestemmelse i forhold til lov- og avtaleverk, samt fordypningskurs og deltidstudier, vil vanligvis ikke være relevante kurs for varatillitsvalgte. ■

Grunnopplæringen i Parat

Grunnkurs 1

Rollen som tillitsvalgt
2 dager

Grunnkurs 2

Tillitsvalgte og
lovverket
1 dag

Grunnkurs 3

Tillitsvalgte og
avtaleverket
1,5 dager

Les mer om kurs på side 31.

Kurs og konferanser for tillitsvalgte 2020

Januar

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
31		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2

- 21.–22. januar Grunnkurs 1 region øst og sør, Quality Hotel River Station, Drammen
- 27.–28. januar Grunnkurs 1 region vest, Quality Hotel Edvard Grieg
- 28.–30. januar Forhandlingsteknikk privat sektor og spekter, Sanner Hotel

Februar

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	1

- 5.–7. februar Presentasjonsteknikk og kommunikasjon, Sanner Hotel
- 10.–12. februar Grunnkurs 2 og 3 Privat og Kommune, Quality Hotel Olavsgaard
- 10.–13. februar Human Resource Management (HRM) 15 studiepoeng 1. samling, Scandic Victoria, Oslo
- 26.–27. februar Parat- og Tariffkonferansen, Clarion Hotel Oslo Airport

Mars

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
24	25	26	27	28	29	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	1	2	3	4	5

- 2.–4. mars Grunnkurs 2 og 3 stat, Sanner Hotel
- 10.–11. mars Grunnkurs 1 region øst og sør, Quality Hotel Olavsgaard
- 11.–13. mars, Forhandlingsteknikk+lokale forhandlinger KS/Virke-Huk og Spekter helse, Quality Hotel Olavsgaard
- 18.–20. mars Forhandlingsteknikk for stat, Sanner Hotel
- 23.–24. mars Styrearbeid for ansattrepresentanter i aksjeselskap, Quality Hotel Olavsgaard

April

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
30	31	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	1	2	3

- 23.–26. mars Human Resource Management (HRM) 15 studiepoeng 2. samling, Scandic Victoria, Oslo
- 30. mars Ansettelsesråd stat, Park Inn Hote Oslo Airport
- 20.–21. april Grunnkurs 1 region vest, Quality Hotel Edvard Grieg
- 22.–24. april Konfliktbehandling - kommunikasjon og juss., Sanner Hotel
- 27.–28. april Grunnkurs 1 midt og nord, Scandic Nidelven

Mai

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
27	28	29	30	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

- 11.–12. mai Retorikk, Quality Hotel Olavsgaard
- 27.–28. mai Grunnkurs 1 region øst og sør, Quality Hotel River Station, Drammen

Juni

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

- 8.–9. juni Parat-stat konferansen, Radisson Blu Oslo Airport

Kurs og konferanser for tillitsvalgte 2020

Juli

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
29	30	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2

August

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	1	2	3	4	5	6

■ 26.–28. august Grunnkurs 2 og 3 Privat og spekter, Quality Hotel Olavsgaard

September

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
31	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	1	2	3	4

- 1.–2. september Grunnkurs 1 region øst og sør, Quality Hotel Olavsgaard
- 3.–4. september Parat lederkonferanse, Scandic Oslo Airport
- 10.–11. september Regionmøte Øst, Oslo
- 14.–16. september Presentasjonsteknikk og kommunikasjon, Sanner Hotel
- 21.–22. september Regionmøte Sør, Kristiansand
- 23.–24. september Regionmøte Nord, Tromsø
- 28.–29. september Regionmøte Midt, Trondheim
- 30. sept–1. okt Regionmøte Vest, Bergen

Oktober

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
28	29	30	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	1

- 14.–16. oktober Økonomiforståelse/Lok.forh. Privat og spekter 1-9, Quality Hotel Olavsgaard
- 20.–22. oktober Konfliktbehandling, kommunikasjon og juss, Sanner Hotel
- 26. oktober Ansettelsesråd stat, Park Inn Hotel Oslo Airport
- 29.–30. oktober Grunnkurs 1 region øst og sør, Quality Hotel River Station, Drammen

November

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

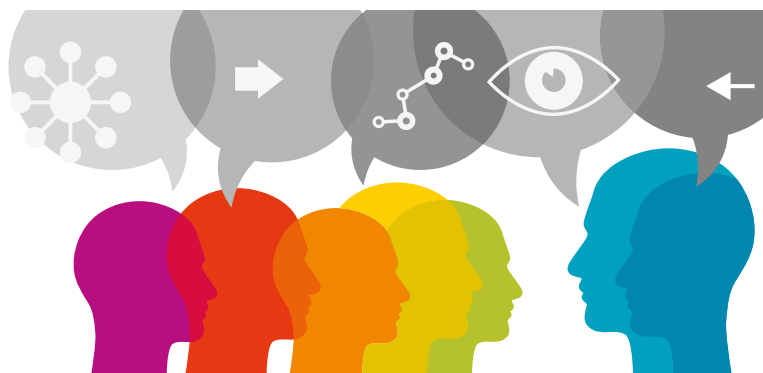
- 2.–3. november Grunnkurs 1 region vest, Quality Hotel Edvard Grieg
- 3.–4. november Grunnkurs 1 region nord og midt, Clarion Hotel The Edge
- 5. november Parat Luftfartskonferanse, Scandic Oslo Airport
- 9.–10. november Arbeidsgivers styringsrett, omstilling, permittering og nedbemanning - privat, Quality Hotel Olavsgaard
- 11.–12. november Arbeidsgivers styringsrett, omstilling og nedbemanning - stat, Quality Hotel Olavsgaard

Desember

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
30	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	1	2	3

- 18.–20. november Grunnkurs 2 og 3 Privat og Virke-Huk og KA, Quality Hotel Olavsgaard
- 23.–25. november Grunnkurs 2 og 3 stat, Sanner Hotel
- 26.–27. november Retorikk, Quality Hotel Olavsgaard
- 30. nov–1. des Grunnkurs 1 region øst og sør, Quality Hotel Olavsgaard
- 2.–3. desember Arbeidstidsordninger i ulike sektorer, Quality Hotel Olavsgaard

Øvrig kurs informasjon

Fordypningskurs

I tillegg til grunnopplæringen har Parat fordypningskurs innenfor de områdene som er viktig for vervet som tillitsvalgt på arbeidsplassen. Eksempler på dette er forhandlingsteknikk, lønnsforhandlinger, konfliktløsning, tale- og presentasjonsteknikk, retorikk, omstillinger og nedbemanning og arbeidstidsordninger.

– For å ha nødvendige forkunnskaper til å få faglig utbytte av fordypningskurset, må de tillitsvalgte først ha gjennomgått grunnopplæringen i Parat eller ha tilsvarende kompetanse, sier opplæringsansvarlig Tove Løhne.

Deltidsstudier

I samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge arrangerer vi kurs som gir studiepoeng. Hvert kurs består av én eller to samlinger, en obligatorisk oppgave og hjemmeeksamen. Tillitsvalgte kan ta inntil ett deltidsstudium hvert kalenderår. Våren 2020 arrangeres kurset «Human Resource Management».

Påmelding

Parat sender ut kursinvitasjon elleve uker før kursstart til tillitsvalgte som er i målgruppen for kurset.

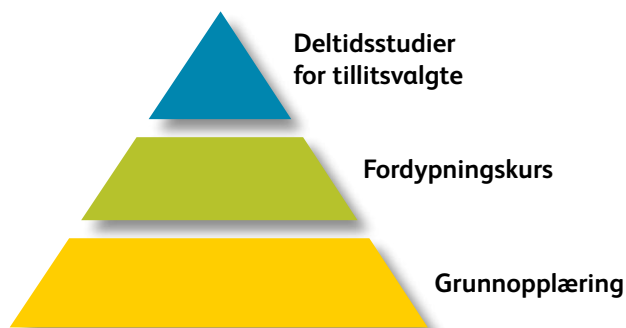
Du må logge deg inn på «Min side» for å kunne melde deg på kurs. Her finner du også oversikt over hvilke kurs og konferanser du har deltatt på tidligere, og bekreftelse på nye kurs. Trenger du hjelp, tar du kontakt på e-post til medlem@parat.com.

Har du spørsmål til kursene, send e-post til:
kurs@parat.com, eller ring Parat på telefon 21 01 36 00.

Du kan også ta direkte kontakt med kursansvarlige:

- Hege Thorud, 924 49 819
- Monica Bjørlo, 930 40 952

Kurspyramiden for tillitsvalgte i Parat

Kunsthjelpere bak scenen

I snart 35 år har Lasse Evje vært sentral bakspiller i norsk teaterbransje. De siste 12 årene har den Parat-organiserte scenearbeideren tilbragt på Norges største scene – Den Norske Opera og Ballett.

Av: Tellef Øgrim

Utenpå er Den Norske Opera & Ballett (DNO&B) i Oslo en skinnende, arkitektonisk juvel. En kulturkatedral forkledt som marmor-isbre, fotografert av tilreisende fra nesten alle verdens land siden åpningen for 12 år siden.

Nytt inntrykk

Den som slipper inn gjennom personal-resepsjonen på sjøsiden, får et helt annet inntrykk. Produksjonshaller på rekke og rad. Sveiseutstyr, snekkermaskiner, male-spenn, kraner, trucker, lastebur til vogntog og en mer enn romslig lasterampe.

Overalt er det folk som haster til eller fra et gjøremål. Noen med verktøy i hånden, andre med noteark eller teksthefter. – Denne hører til Nøtta, sier scenearbeider Lasse Evje, og peker på to enorme konstruksjoner som rekker nesten helt opp til det høye taket. Konstruksjonene er bygget i tre, malt for å ligne marmor, og forestiller sammen en gigantisk peis.

Ingen blant publikum kommer til å overse den når juleeventyret Nøtta, eller Nøtteknekkeren som vi andre pleier å kalle forestillingen, skal spilles mot jul i Bjørvika. Det er ikke så merkelig at den har fått et kjæleavn. I ballettverdenen kommer man ikke utenom stykket med den kjente musikken.

Bak scenen kan man høre teaterapparatets egne symfoni. Den skrangler, dunder og ruller. Selv tidlig på dagen, i en relativt stille uke, er det flust med folk i full virksomhet. Den dagen Parat-bladet er på besøk, blandes verkstedlydene med lyden av en stor gong, som prøves ut av en perkusjonist fra Oslo Filharmonien. Dagen etter skal orkesteret spille Gustav Mahlers 8. symfoni som en del av orkesterets markering av sine første 100 år.

Operatøren

Lasse Evje er en smilende og entusiastisk kar midt i 50-årene fra Nøtterøy, som har vært scenearbeider siden han hoppet av filosofistudiene på Blindern tidlig på 1980-tallet. Nå viser han oss rundt blant dekorasjoner til kommende forestillinger. Vi starter der han har sitt daglige arbeid, i hallen der scenedekorasjonene monteres sammen før de rulles ut på scenen. Dit kommer dekorasjonene enten fra verksteder på huset eller i lastebiler fra Operaens lager på Karihaugen. Han viser oss skjemaer hengt opp på veggen, ment å skulle forsøke å skape en orden i en svært omskiftelig operativ virksomhet.

Dessuten besøker vi malersalen, sveise-verkstedet og snekkerne. Nå står vi og ser ut på selve hovedscenen, der musikerne fra Oslofilharmonien altså rigger seg til. Men Evjes ivrige blick er rettet opp.

Evje har jobbet med teater, opera og dans i snart 35 år. – Sjarmen ved å jobbe ved et teater er at det er så langt mellom gjentakelsene og, ikke minst, at alt til syvende og sist handler om kunst og kultur, forteller han. Foto: Tellef Øgrim

– Se opp der to gallerier over scenen, sier Evje og peker på noen gangveier høyt oppe i retning det mørke snorloftet. Der oppe, forklarer han, er den egentlige arbeidsplassen hans. For Evjes tittel er operatør, eller sceneteknisk operatør, og han er altså den som har ansvaret for kjøring av maskineriet som sørger for selve sceneskiftene under en forestilling.

Ned på scenen

Det betyr også, som samtalen skal avsløre, at han har førstehånds kjennskap til programvaren som styrer maskineriet, som igjen sørger for at det som skal løftes opp fra scenen, ned på scenen, eller opp fra kjelleren, kommer på rett plass til rett tid. – Nationaltheatret fikk et veldig godt system fra et firma som var gode på lokale tilpasninger. Her på Operaen er leverandøren Bosch. Det er solid og sikkert, ikke like lett å tilpasse, men så går heller ikke Bosch konkurs slik Nationaltheatrets leverandør gjorde, forteller Evje.

Etter å ha fått krystallsyken i 2015 ba Evje seg fritatt fra den krevende operatørjobben oppe på galleriet.

– Jeg ga beskjed om at jeg ikke kunne gjøre jobben lenger, fikk hjelp gjennom Operaens IA-avtale (Inkluderende arbeidsliv, red.anm.) og flyttet ned i monteringshallen, sier han.

Han jobbet i 22 år på scenen på Nationaltheatret før han fikk jobb ved Operaen i 2007. Etter et halvt år i den gamle operaen i Folketeateret ble han med flyttelasset da det satte kursen for Bjørvika bare noen hundre meter ned mot sjøen.

Industripreg

Selv om teateret var mer intimt, og Operaen mer preg av det han kaller «industri», så har han også hatt glede av mer krevende oppgaver og utstyr. Det handler ikke bare om at huset bare er 12 år gammelt.

– På teater kan en rutinert skuespiller selv sørge for å trekke ut tiden dersom et

sceneskift skulle svikte. Her følger jo forestillingen musikken, så det er høyere krav til nøyaktighet og mindre muligheter til å justere underveis, utdyper operatøren.

Da han ikke lenger ville jobbe som operatør, fikk han tilbud om en mer administrativ jobb.

– Men det er ikke noe for meg. Nå jobber jeg 100 prosent bak scenen, sier han.

Han pleier å komme en time før arbeidstiden hver morgen, i god tid før de fleste av kollegene hans, rett og slett fordi sykdommen gjør ham sliten tidligere på ettermiddagen enn andre. Krystallsyken har ikke gitt seg, selv om det har gått tre år. Nå har legen har forberedt ham på at han må leve med plagene, men heller ikke tatt fra ham alt håp om at de kan gå over.

– Du har jobbet med teater, opera og dans i snart 35 år. Hva er sjarmen med en plass som denne?

Evje innrømmer at jobben kan være krevende. – Dette er jo en veldig variert og spennende arbeidsplass. Men å stå som scenearbeider til man blir 70, det vil jeg nok ikke anbefale, sier han. Foto: Tellef Øgrim

Teaterverdenen er uforutsigbar og spennende. – Ingen dag er helt lik, sier Lasse Evje ved Den Norske Opera & Ballett. Foto: Tellef Øgrim

– Sjarmen ved å jobbe ved et teater er at det er så langt mellom gjentakelsene og, ikke minst, at alt til syvende og sist handler om kunst og kultur. Her er det alltid store doser lek og lyst, teater og musikk, forteller Evje.

Kunstens illusjonister

Nærheten til kunsten kan gi ham gåsehud, for eksempel når han hører en spesiell sang. Men det kan også være vanskelig å jobbe midt i kompleks musikk. Som operatør på forestillinger har han opplevd å måtte «skalke lukene», som han sier, det vil si å lukke lyden helt ute, for å være i stand til å levere nøyaktighet, timing så sikkert og trygt som mulig.

– Rett og slett fordi musikken har vært for krevende til å kunne kombineres med en krevende jobb, sier han.

Det går med flere år med trening for den som vil bli en dyktig operatør, ifølge Evje. Den som får det til, kan ifølge den erfarne teaterarbeideren kalle seg selv en trollmann.

– Jeg pleier å si at vi er illusjonister, ikke på tryllekunstens, men på kunstens premisser, forteller han.

Viktig politisk uavhengighet

Evje har alltid vært organisert, men i

mange år var han medlem av Film- og Teatertechnisk Forening.

– Jeg valgte å gå over til Parat først og fremst fordi jeg likte at organisasjonen var politisk uavhengig. Jeg ville ikke være med på å støtte saker jeg ikke sto for, utdyper han.

Evje sier at politikk og fagforeningsarbeid nok var en viktig og nødvendig kombinasjon for hundre år siden, men at han ikke ser det samme behovet for politikk i fagforeninger nå lenger. Dessuten liker han at det blir konkurranse i fagbevegelsen fordi organisasjonene ellers kan miste sin dynamikk, bli byråkratiske og stoppe opp. Han mener organisasjonene setter seg dersom konkurranse ikke er tilfelle. Det er i dag totalt fire Parat-medlemmer i Den Norske Opera & Ballett.

Sikte høyere

Evje vil ikke helt uten forbehold anbefale sceneteknikerjobb til en ung arbeidssøker anno 2019.

– Da vil jeg i så fall anbefale dem å tenke å sikte mot noe litt oppover i systemet. For eksempel å bli scenemester og videre oppover til en mellomlederjobb. For dette er jo en veldig variert og spennende arbeidsplass. Men å stå som scenearbeider til man blir 70, det vil jeg nok ikke anbefale, avslutter Evje. ■

Operatall

- Ved utgangen av 2018 hadde Den Norske Opera & Ballett 648 ansatte inkludert åremål, engasjement, praktikanter og lærlinger. Staben omfatter 40 ulike yrkesgrupper som orkestermusikere, sangere og regissører side om side med snekkere, skomakere, regnskapsførere og sceneteknikere. Jobbene fordeler seg mellom Nasjonalballetten, Nasjonaloperaen, Operaorkesteret, Operakoret, Barnekoret, Ballettskolen, verksteder, sceneseksjonen og administrasjonen.

- Under overskriften «Teknisk» lister Operaen opp en lang rekke yrkesgrupper som ingeniør, scenetekniker, rekvisitør, inspisient, forbedrer, påkleder, modist, skomedarbeider og altså operatør, som er Lasse Evjes tittel, selv om han for tiden har andre oppgaver. Det er i alt 12 operatører på DNO&B.

- Det ble produsert 163 forestillinger på hovedscenen i 2018, fordelt mellom opera og ballett. Inkludert formidlingsarrangementer og turnéer fikk Operaen 376 975 besøkende i fjor.

- Institusjonen fikk 625 millioner kroner i offentlige tilskudd og greide i tillegg å tjene inn 160 millioner kroner på egen hånd. Lønns- og pensjonsutgiftene beløp seg til 556 millioner kroner.

- Operaforestillingene på hovedscenen fikk et publikumsbelegg på 86 prosent i 2018. Belegget for ballett på samme scene ligger litt over, på 88 prosent. Turnévirkomheten begrenset seg i 2018 til 16 forestillinger for i alt 6000 publikummere.

Kilde: DNO&Bs årsrapport for 2018

Hovedavtalen i staten forlenges

YS Stat, LO Stat, Unio og Akademikerne stat har blitt enige med Kommunal- og moderniseringsdepartementet om å forlenge hovedavtalen uten endringer frem til 31. desember neste år.

Det betyr at det blir nye forhandlinger om hovedavtalen høsten 2020. Leder for YS Stat, Pål N. Arnesen, som forhandler på vegne av Parat og andre YS-forbund, sier mye av det forbundene er opptatt av godt kan ivaretas og løses gjennom den hovedavtalen som allerede foreligger.

Leder i YS Stat, Pål N. Arnesen.
Foto: Vette Daler

Ønsker full åpenhet rundt NAV-skandalen

Leder i Parat NAV, Agathe Osland Hellesen, ønsker full åpenhet fra statsråden rundt NAV-skandalen og er glad for at arbeidsministeren sikter mot åpenhet rundt følgerkonsekvensene av skandalen.

Parat NAV-lederen mener Hauglies tilrettelegging med fri rettshjelp og oppreisning til alle berørte er riktig. I tillegg vil det bli startet en intern og ekstern granskning. Granskningen skal se på saker også før 2012, som til nå er utgangspunktet for omfanget av skandalesakene. Hellesen ser muligheten for at dette kan avsløre et enda større omfang.

Leder i Parat NAV, Agathe Osland Hellesen. Foto: Helene Husebø

Får lønnet matpause

Nokas Aviation Security på Gardermoen har vært nødt til å forholde seg til ulønnede og fastsatte pauser. Det blir det nå slutt på. Ansatte i sikkerhetskontrollen får igjen lønnede og fleksible matpauser etter iherdig innsats av hovedtillitsvalgt Hege-Charlotte Jacobsen.

Etter påtrykk fra Parats tillitsvalgte har arbeidsgiver snudd og gir de ansatte lønnede matpauser og større fleksibilitet rundt når pausene skal tas. Det betyr at sikkerhetskontrollørene kan få pausen sin mer fleksibelt avviklet og dermed lettere også få kortere pauser i tillegg.

John Andrew Thompson, Hege-Charlotte Jacobsen og Carina Bjerkøe. Foto: Vette Daler

Fast rådgiver i Øst

Truls Bjørhei har etter et vikariat blitt fast ansatt som rådgiver i Parats regionavdeling. Bjørhei er utdannet jurist og har lang ledererfaring fra statlig sektor. I tillegg har han vært tillitsvalgt i Arbeids- og Velferdstilsattes Yrkesorganisasjon (AVYO).

Truls Bjørhei.
Foto: Trygve Bergsland

Ny stilling som spesialrådgiver

Ragnar Eggesvik har blitt ansatt som spesialrådgiver for Parats generalsekretær. Han har tidligere vært prosjektleder for vekst og verving i organisasjonen. Eggesvik er utdannet samfunnsviter og har tidligere jobbet i Norges Blindeforbund, før han kom til Parat i 2013.

Ragnar Eggesvik.
Foto: Bente Bjercke

Fast advokatfullmektig

Grete Dieserud har takket ja til fast stilling som advokatfullmektig i Parats juridiske avdeling. Hun vil jobbe med arbeidstid, trygd og pensjon. Dieserud er utdannet bedriftsøkonom og har en mastergrad i rettsvitenskap. Hun har jobbet i Parat siden 2011.

Grete Dieserud.
Foto: Trygve Bergsland

Parat i dialog med Arbeiderpartiet

Selv om Parat er en partipolitisk uavhengig organisasjon er det ifølge leder i Parat, Unn Kristin Olsen, viktig å ha tett dialog med politikerne på Stortinget om arbeidslivspolitiske spørsmål.

Olsen sier Parat besitter høy kompetanse på en rekke områder innen norsk arbeidsliv, en kompetanse stortingspolitikere også kan nyttiggjøre seg. Hun tror det er viktig for Arbeiderpartiet å ha bred kontakt med flere arbeidstakerorganisasjoner, og sier Parat søker god dialog med alle partiene på Stortinget.

Foto: Trygve Berglund

F.v.: Rådgiver Eivind Vad Petersson og Jonas Løvdal, Parat-leder Unn Kristin Olsen, stortingsrepresentant Øystein Langholm Hansen (Ap), nestleder i Parat Anneli Nyberg, stortingspolitikere Svein Roald Hansen (Ap) og Arild Grande (Ap), forhandler Tonje Krakeli Sneen.

Parats regionutvalg (RU)

■ RU region Nord

(Finnmark, Troms, Nordland):

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet

E-post: Lrh@caa.no

Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest

E-post: aasehelande@hotmail.com

Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne

E-post: akt@brrreg.no

Tor-Fredrik Olsen, Finnmark Fylkeskommune

E-post: tor.fredrik.olsen@ffk.no

Per-Christian Størksen, Nordland Fylkeskommune

E-post: perst@nfk.no

Terje Grytdal Roland, Nord-Troms Tingrett

E-post: terje.grytdal.roland@domstol.no, Ungrepresentant

■ RU region Midt

(Nord- og Sør Trøndelag, Møre og Romsdal):

Leder: Morten Mørch, NTNU Trondheim

E-post: Morten.morch@ntnu.no

Grete Kambuås, BOOTS APOTEK, Trondheim

E-post: Gretkam@online.no

Ronny Johannessen, NAV IT Forretningspartner, Steinkjer

E-post: Ronny.johannessen@nav.no

Andreas Sylte, NTNU Ålesund

E-post: Asy@ntnu.no

Ina Maria Hansen, Sykehusapoteket i Trondheim

E-post: ina.hansen@live.no

Håvard Indgaard Rotmo, Heia og Skjerve Bygg AS,

Ungrepresentant

E-post: havard@rotmo.net

■ RU region Øst

(Østfold, Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus):

Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS

E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no

Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse

E-post: bente.iren.moen@spk.no

Stein Grindheim - SAS Ground Handling

E-post: stein.grindheim@sas.no

Ronny Kjønso - Asko Øst

E-post: ronny.kjonso@asko.no

Anja P. Ahlstrøm – NIBIO

E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no

Kathrine Fjell fra SAS Ground Handling, Ungrepresentant

E-post: Kathrine.fjell@sas.no

■ RU region vest

(Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane):

Leder: Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS

E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no

Odd B. Eide, Sjøfartsdirektoratet

E-post: Odd.Eide@sjofartsdir.no

Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS

E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no

Tommy Sævareid, Hordaland fylkeskommune

E-post: tommy.saevareid@hfk.no

Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen

E-post: eandreassen@gategourmet.com

Kari Nestaas, Indre Hordaland Jordskifterett, Ungrepresentant

E-post: kari.nestaas@domstol.no

■ RU region Sør

(Aust- og Vest Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud):

Leder: Ragnhild Negård - NAV

E-post: ragnhild.negard@nav.no

Nina Ødegård – Universitetet i Sørøst-.Norge

E-post: Nina.Odegard@hvb.no

Cecilie Holt, NAV

E-post: cecilie.holt@nav.no

John-Inge Nerland – Fylkesmannen i Buskerud

E-post: fmbujin@fylkesmannen.no

Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand

E-post: annebritt1962@hotmail.com

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

Lars Petter Larsen
Forhandler

Thore Eithun Helland
Advokat

Tonje Krakeli Sneen,
Forhandler

Pia Helene Willanger
Forhandler

Anders B. Lindstrøm
Leder juridisks avd.
Advokat

Sigurd Øyvind
Advokat (H)

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Røde dager

Min turnus tilsier at jeg i år skal jobbe noen røde dager i jula. Min arbeidsgiver vurderer bemanningsbehovet dag for dag, og gir noe fri. Har jeg likevel krav på både lønn og helligdagstillegget siden dagene er avtalt i arbeidsplanen?

Kjell

Svar: Arbeidsgiver har lønnsplikt for ordinært arbeid som fremkommer av utgitt arbeidsplan, selv om du får fri. Tillegget du viser til, er et ulempetillegg der du som utgangspunkt må ha vært påført ulempen for å få tillegget.

Dersom du på forhånd får varsel om at du ikke trenger å møte opp til vakt på oppsatt arbeidsplan en slik helligdag, har arbeidsgiver likevel lønnsplikt for ordinær lønn (inkl. ev. skifttillegg), men du har ikke krav på ulempe-

tillegget som følger av tariffavtalen for denne vakta. Dersom du er på jobb, men får lov til å gå hjem tidligere enn oppsatt vakt, tilkommer ordinær lønn for hele vakta, samt ulempetillegg for de timene som er arbeidet. Det er noen tariffavtaler som har en bestemmelse om at du også skal ha ulempetillegg for hele vakta om du har møtt på arbeid, men får lov til å gå hjem før vakta er slutt.

Lars Petter

Forsøpling

Samboeren min og jeg har reiset mye rundt på countryfestivaler, men vi er enige om at vi ikke lenger kan bruke campingvognen vi har hatt i alle år. Etter at jeg kom tilbake fra en lengre reise, viser det seg at samboeren min har gravd ned campingvognen. Jeg er redd han kan ha gravd ned andre ting også. Skal jeg bare la søppelet ligge, eller bør jeg gjøre noe med det?

Turid-Iren

Svar: Du bør ta kontakt med riktig etat i kommunen og rådføre deg om hva du skal gjøre, for dette vil nok være brudd på forurensingsloven. En campingvogn er spesialavfall som skal fraktes til et sted som kan håndtere slikt avfall. I loven er det også et generelt forbud mot forsøpling. På sikt kan avfallet forurense grunnvannet, og det kan spre seg til andre eiendommer. Dersom du og samboeren ikke ordner opp, kan det bli gjort vedtak om tvangsmulkt, og i verste fall kan dere bli bøtelagt og idømt fengsel i inntil ett år. Ta kontakt med kommunen med en gang.

Thore

Planleggingsdag i barnehagen

Har jeg rett til fri når det er planleggingsdag i barnehagen?

Johannes

Svar: Arbeidsmiljøloven har ingen bestemmelser som regulerer arbeidstakers rett til fri/permisjon ved barnehageinnkjøring, skolestart eller planleggingsdager. Mange tariffavtaler har imidlertid bestemmelser om dette. Er det inngått tariffavtale på din arbeidsplass, bør du derfor sjekke denne; særlig reglene om korte velferdspermisjoner. Uten tariffavtale kan du selvfølgelig forhøre deg med din arbeidsgiver om å få fri, med eller uten lønn. Ofte må arbeidstaker ta av feriedagene sine eller avspasere overtid.

Tonje

Lønnsoppgang

Jeg vet at lønnsforhandlingene i min virksomhet er ferdig, innen fristen 31. oktober. Men når får jeg vite om jeg gikk opp i lønn?

Anonym

Svar: Det er arbeidsgiver som skal informere om resultatet fra forhandlingene. Protokollen er offentlig når alle parter har signert den. De fleste vil få den nye lønnen på første lønnskjøring etter forhandlingene, men i store virksomheter så kan det ta lenger tid å føre inn ny lønn på alle ansatte. Hvis du fikk høyere lønn under forhandlingene, vil ny lønn gjelde fra 1.juli 2019. Det betyr at du får etterbetalt tillegget fra denne datoen. Jeg anbefaler deg å kontakte ledelsen eller HR for å få kjennskap til forhandlingsresultatet.

Pia

Deltidsansattes rettigheter

Jeg jobber i 50 prosent stilling. Denne våren var det nedbemanninger på grunn av svikt i omsetningen. For en måned siden ble imidlertid én av de oppsagte ansatt igjen i 50 prosent stilling, fordi vi fikk mer å gjøre. Jeg har lenge hatt et ønske om å gå opp i 100 prosent stilling, og har hørt at deltidsansatte har fortrinnsrett til å få utvidet sin stilling fremfor at det foretas nyansettelser. Er det sånn at jeg egentlig hadde krav på å få 100 prosent stilling?

Marte

Svar: Det er riktig at arbeidsmiljøloven gir deltidsansatte en fortrinnsrett til utvidet stilling fremfor at arbeidsgiver foretar nyansettelse. Forutsetningen er at arbeidstakeren er kvalifisert for stillingen, og at det ikke innebærer vesentlig ulempe for arbeidsgiveren. I ditt tilfelle er problemet at din fortrinnsrett «kolliderte» med fortrinnsretten til nyansettelse som oppsaget arbeidstakere i ett år etter oppsigelsen. Denne «kollisjonen» i fortrinnsretten til deltidsansatte og oppsagte, har lovgiver løst ved å slå fast at

oppsagtes fortrinnsrett går foran deltidsansattes fortrinnsrett (lovens § 14-3 nr. 4). Din arbeidsgiver har med andre opptrådt riktig ved å gi de oppsagte tilbud om ny ansettelse.

Anders

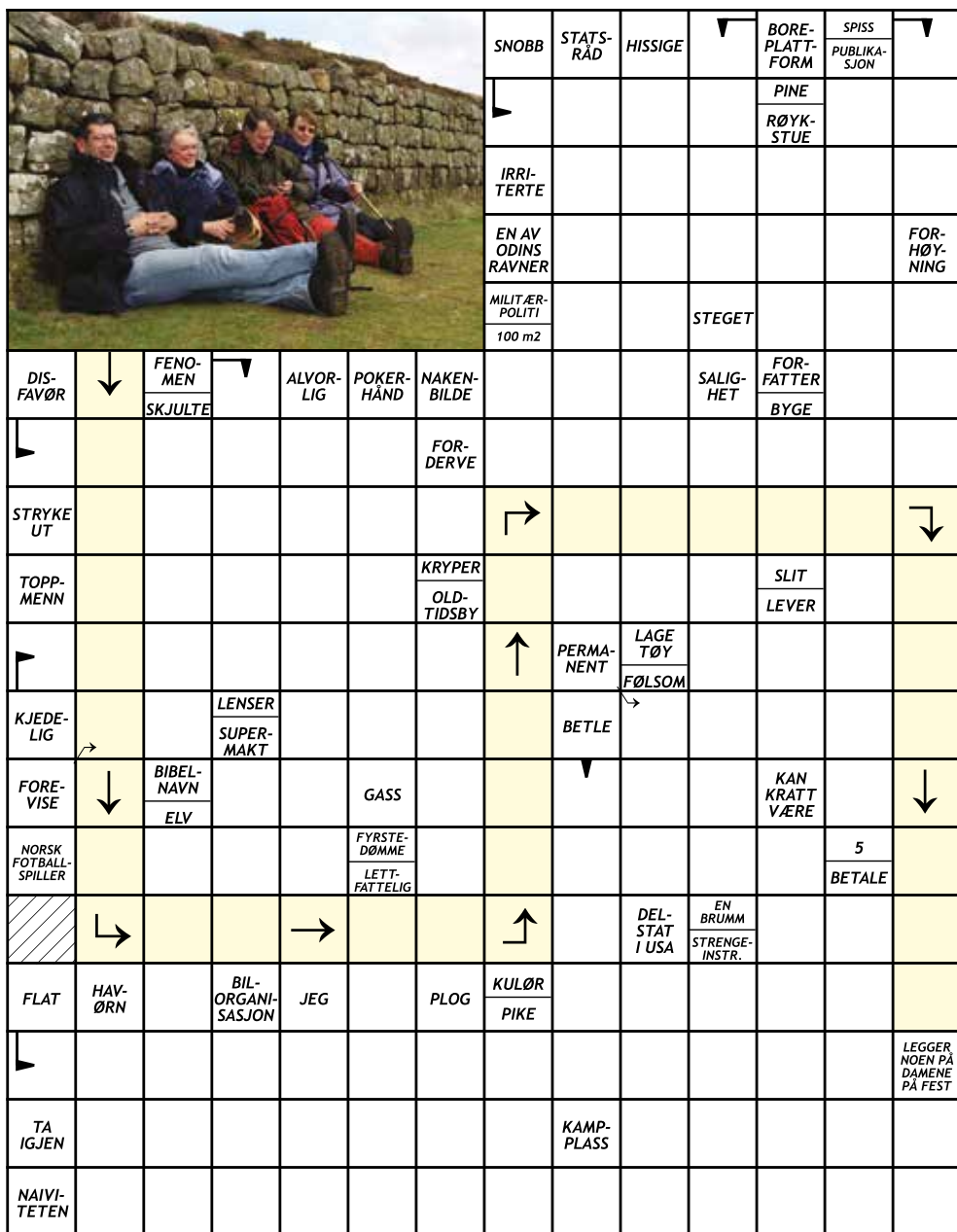
Trekk i lønn

Jeg har fortsatt å amme datteren min etter fødselspermisjonen, og funnet en praktisk ordning på dette med arbeidsgiver. Men arbeidsgiver trekker meg i lønn for ammetiden. Har de anledning til det?

Svar: Etter arbeidsmiljøloven har du krav på fri for å amme, og retten gjelder så lenge du ammer barnet ditt. Retten til lønnet ammetid gjelder kun i barnets første leveår, og er begrenset til en time per dag forutsatt at den avtalte arbeidstiden er på minimum sju timer. Dette gjelder i det private. I det offentlige følger det av hovedtariffavtalen i staten at arbeidstaker har rett til ammefri med full lønn i inntil to timer per dag. Tilsvarende gjelder i kommunene.

Sigurd Øyvind

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 3 – 2019 er: «**FINNES DET NOE SPENNENDE HER MON TRO**» Den heldige vinneren er: Einar Slettedahl, fra Siljan.
Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: **7. februar 2020.**

Vi trekker én vinner hver gang.
Send løsningen til redaksjonen, enten som e-post til trygve.bergsland@parat.com eller ordinær post til: **Parat, Postboks 9029, Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvolutten «Kryssord 4/2019».
Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Horizon, alpukka-pledd av 50 prosent alpukkaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

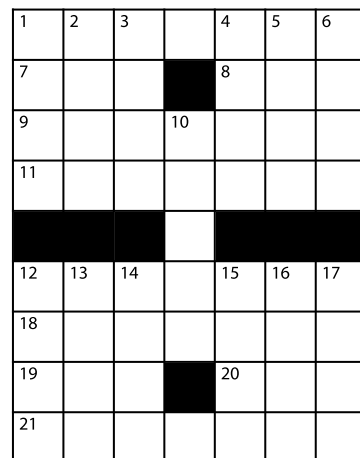

Løsning:

Navn:

Adresse:

MINI KRYSSORD

Vannrett

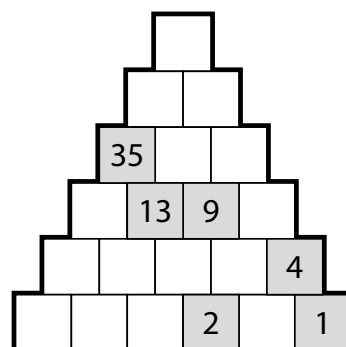
1. Mangegift
7. Felespiller
8. Solo
9. Tillitsmann
11. Overtrekket
12. Versoppbygging
18. Hølja
19. Pike
20. Skinn
21. Mer vis

Loddrett

1. Basseng
2. Treet
3. Spradebasse
4. Overføring
5. Pikenavn
6. Herrer
10. Renske opp
12. Skitt
13. Dyr
14. Troika
15. Snylter
16. Ledd (fl. tall)
17. Rake

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall.
Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

SUDOKU

		8	2			9	7	
	1	3		9				
	4		6		8		3	2
6	8						4	
		9	1		5	6	2	
	5		3		6	7		
1	7				3		6	
	2			6		4		
		6			4	2	8	

Lett

© Bulls

		8		1	2			4
				6		7	1	
	5			8	4		3	
		2						
				7				
	7			6	8		2	5
2			5	4	6	7	8	
					1	2	5	3
7								1

Middels

© Bulls

8			3	9				
	6	7			8	4		
					2			
		4	6	7	9			
9				3				
	1							2
		2			4		1	
			1			3		
		9				7	4	

Vanskelig

© Bulls

R	R	F	L	P	Ø	L	N	N	A	V	R	D	V	K
E	E	A	Z	A	N	F	Ø	R	E	R	R	O	L	O
T	T	N	Ø	S	R	Q	G	N	H	K	U	I	A	D
S	K	G	D	K	Q	Æ	F	N	S	K	L	C	K	L
O	E	S	R	R	O	M	A	X	L	O	L	C	O	T
L	N	T	A	I	O	L	Ø	M	E	L	A	A	N	M
K	E	U	P	X	Q	D	O	P	I	B	T	P	I	E
E	B	T	E	P	E	W	Y	G	E	S	O	R	S	D
V	Z	S	N	H	B	L	O	Å	I	I	R	A	K	G
I	J	T	E	Z	K	L	U	F	Y	S	N	C	M	N
R	D	Y	C	E	O	H	F	W	D	W	K	V	X	E
N	M	R	S	N	Æ	R	E	T	N	E	S	E	Y	L
E	Æ	L	U	A	N	V	E	N	D	B	A	R	Z	I
H	Ø	R	T	K	A	T	N	O	K	Z	K	Z	I	C
P	P	Z	D	E	T	S	E	T	L	E	B	O	B	I

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

D T P S U N R E E

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven S
- En eksplosiv avslutning
- Løpende

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

ANFØRER
ANVENDBAR
BELTESTED
BENEKTER
CARPACCIO
DRAPENE
FANGSTUTSTYR
HENRIVE
ISBLOKK
KLOSTER
KONTAKT
LAKONISK
LENGDE

PØLSEKLYPE
ROMA
RULLATOR
RUNOLOGI
SENER
VANNLØP
ØKOLOGISKE

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av et Horizon, alpaka-pledd av 50 prosent alpakaull, 40 prosent fårell og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 7. februar 2020.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergsland@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvolutten «Hjernetrim 4/2019».

Vinneren av hjernetrim i 3/2019 er Anne Skatvedt Løvdaal, fra Tønsberg.

Frihet i arbeidshverdagen

Det er i skrivende stund rundt et år siden jeg ble valgt til nestleder, og jeg nærmer meg et halvt år som konstituert leder av Parat. Som med alle andre tillitsvalgtverv, bringer dette vervet med seg mye arbeid, ny lærdom, nye forhandlingsteknikker og mange nye bekjenskaper og vennskap.

Det aller gjeveste med vervet er å være ute og treffe tillitsvalgte og medlemmer. Det være seg på konferanser, årsmøter, medlemsmøter eller virksomhets- og bedriftsbesøk. Det er utrolig givende å hver dag få lov til å jobbe med det beste man vet, og jeg er utrolig ydmyk for å inneha det øverste tillitsvervet i Parat.

Jeg har særlig hatt stor glede av å jobbe med årets flaggsak. Flaggsaken for 2019 har hatt kompetanse som tema, og selv om denne flaggsaken og dette året nå nærmer seg en slutt, vil det ikke si at Parat ikke lenger vil ha fokus på kompetanseområdet. Kompetanse vil stå høyt på Parat sin dagsorden også neste år, og vi vil fortsette det gode arbeidet både internt i Parat, i YS og opp mot Regjeringen og Stortinget, og i arbeidslivet generelt.

Neste års flaggsak er «Ledelse på norsk». Norge har et av de beste partsamarbeidene i verden, med samarbeidet nedfelt i både lovgivning og avtaleverket. Vi har en god balanse mellom arbeidsgivers styringsrett og arbeidstakernes medbestemmelse og medvirkning. Likevel har lederutdanningene i Norge i stor grad bakgrunn i engelsk og amerikansk lederfilosofi. Så å si alle lærebøker har sitt utspring fra Storbritannia eller USA. Der står det lite om den norske modellen, partssamarbeid og medbestemmelse.

Vi hører til stadighet at det er et press på medbestemmelsen i Norge, og vi har tillitsvalgte som opplever dette i hverdagen. Jeg har et inntrykk av at norske politikere skryter av den norske modellen så fort de er utenfor Norges landegrense, men ikke tar innover seg det stadig økende presset på medbestemmelsen her til lands. Hele velferdssamfunnet er bygd på partssamarbeidet og den norske modellen, og om denne modellen står for fall, blir vi et ledd svakere.

Berit Sund, som har forsket på den norske lederstilen, skriver i sin bok «Typisk norsk å være (selv)god» følgende: «Samarbeidsmodellen fører til flatere organisasjoner og mindre behov for hierarki». Hun beskriver hvordan demokratiske rettigheter og ansattnivå fører til mer representasjon og medvirkning i egen

arbeidshverdag. Dette fører igjen til innflytelse, engasjement og involvering. «Ansatte på norske arbeidsplasser har en utstakt grad av frihet og medbestemmelse i sin egen arbeidshverdag», skriver hun.

Det er slik vi vil det fortsatt skal være i Norge, og derfor vil vi verne om den norske lederstilen. Vi vil at ledere i Norge også for fremtiden skal lede ut ifra en lederfilosofi bygget på den norske modellen. Slik kan vi sikre at vi fremdeles har verdens beste arbeidsliv med høy effektivitet, stor omstillingsvilje, en sterk medbestemmelse og stor grad av medvirkning.

Jeg ønsker dere alle en flott vinter.

«Vinteren er kommen. Se, hvor hvit den lyser!»
Henrik Wergeland

Unn Kristin Olsen. Foto: Vette Daler.

UK. Olsen

Unn Kristin Olsen
Leder i Parat

Facebook: facebook.com/UnnKristinOlsenParatYS

Parat med egen kleskolleksjon

Parat har valgt ut et lite utvalg kvalitetsklær. Medlemmer og tillitsvalgte kan bestille klærne i parat.shop.idegroup.no og betaler kun vår innkjøpspris.

Parat betyr at vi alltid står klar, uansett når du trenger hjelp. Et enkelt norsk ord som er tydelig i sitt budskap og som har fått Språkrådets pris for nettopp dette.

Fargen er oransje, som gir varme og som signaliserer glede, bevegelse og nytelse. Oransje virker oppløftende og den jager triste tanker på dør. Oransje stimulerer også til aktivitet, nysgjerrighet og kreativitet.

Skalljakke for vår og sommer. Vind- og vannavvisende i dame og herrestørrelse
555 kroner *

Hettegenser i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
379 kroner *

T-shirt i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
149 kroner *

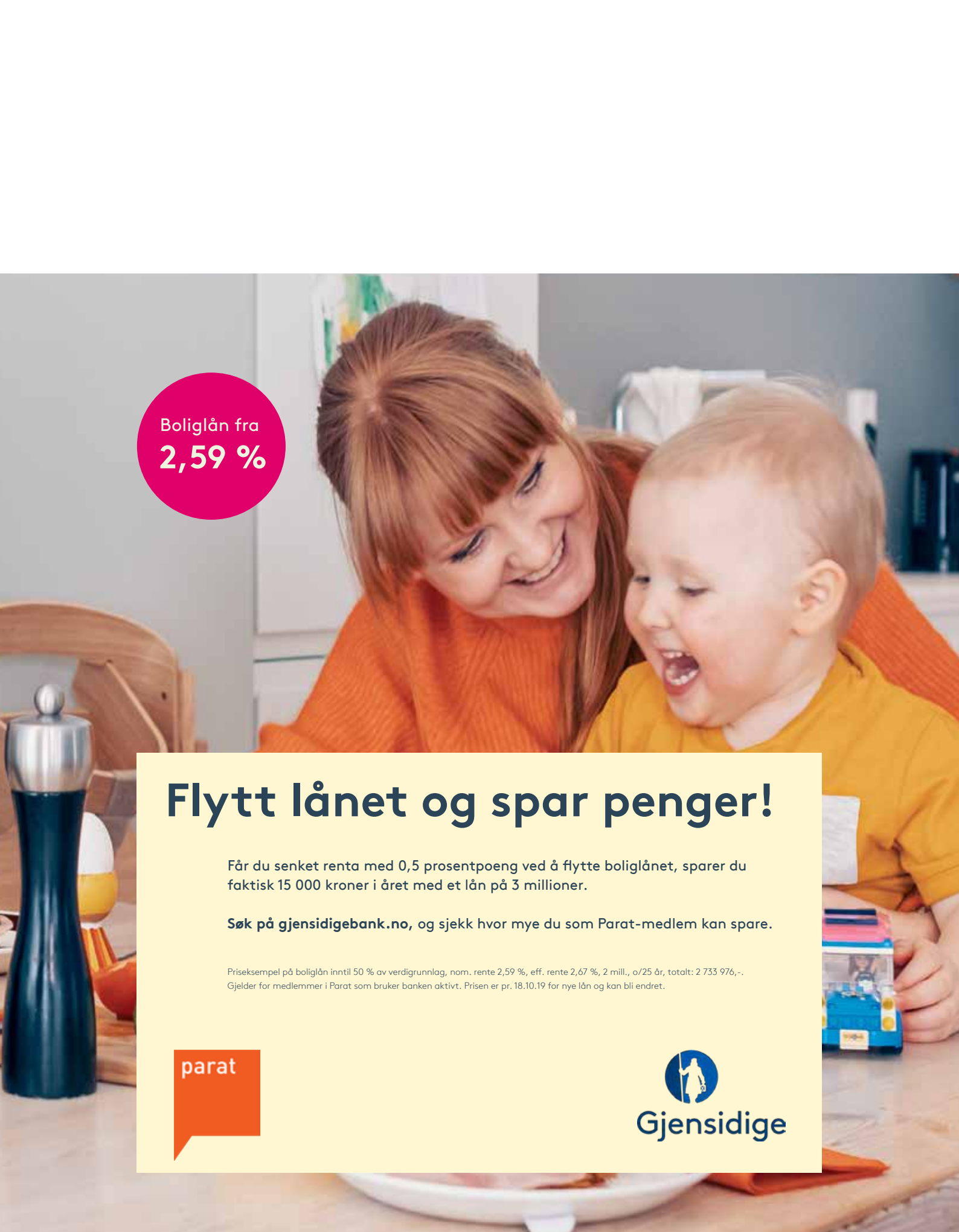

Liten sekk, 17 liter
185 kroner *

Kabinkoffert 37 liter
Lett og solid koffert med fire hjul
1370 kroner *

* Frakt kommer i tillegg.

Boliglån fra
2,59 %

Flytt lånet og spar penger!

Får du senket renta med 0,5 prosentpoeng ved å flytte boliglånet, sparer du faktisk 15 000 kroner i året med et lån på 3 millioner.

Søk på gjensidigebank.no, og sjekk hvor mye du som Parat-medlem kan spare.

Priseksempel på boliglån inntil 50 % av verdigrunnlag, nom. rente 2,59 %, eff. rente 2,67 %, 2 mill., o/25 år, totalt: 2 733 976,-. Gjelder for medlemmer i Parat som bruker banken aktivt. Prisen er pr. 18.10.19 for nye lån og kan bli endret.

parat

Gjensidige